

Landingsbaner i det høje nord

ØSTGRØNLAND: Specialister fra Flyvevåbnet leder efter improviserede landingsbaner på 18.000 kilometer lang, ubeboet kyststrækning i Østgrønland, så fly vil kunne komme nødstedte til undsætning. ■

○ Side 14-15

Danskere i den irakiske ørken

AL ASAD AIRBASE: Kirurger, skydeinstruktører, droneoperatører, radar teknikere, ingeniører og mange andre er udsendt til Al Asad Airbase som en del af Operation Inherent Resolve. ■

○ Side 18-20

Vil du være SoMe-ambassadør?

#VÆRDATKÆMPEFOR: Forsvarets kommunikationsafdeling søger ambassadører på de sociale medier. Vær med til at give andre et unikt indblik i din hverdag i Forsvaret. Se hvordan inde i avisen. ■

○ Side 26

Lollesgaard i Yemen for FN

HUMANITÆR KRISE: Chefen for FN's nye politiske mission i Yemen forhandler med de stridende parter om tilbagetrækning af styrker fra havneby, så hjælp kan komme frem til den nødlidende befolkning. ■

○ Side 29

FORSVARSAVISEN

01

FORSVARET / FORDI NOGET ER VÆRD AT KÆMPE FOR

ÅRGANG 8 · MARTS · 2019

TEMA

ISS: KRITIKKEN GØR INDTRYK

Forsvarsavisen ser nærmere på utilfredsheden med serviceniveauet på tjenestestederne og har blandt andet talt med direktørerne for ISS og Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse om løsningerne.

Side 4-8

KORT NYT OM FORSVARET

Fregatten "Niels Juel" skal beskytte fransk hangarskibsgruppe

AFGANG: Fregatten "Niels Juel" satte den 20. februar kurs mod Middelhavet for at møde en fransk hangarskibsgruppe i den franske havneby Toulon. I perioden fra den 4. marts og frem til 27. april 2019 skal fregatten være med til at beskytte det franske hangarskib "Charles de Gaulle". Desuden forventes den danske fregat at varetage luftstrømskontroll opgaver omkring hangarskibsgruppen, herunder kontrol med flytrafik til og fra hangarskibet. Hangarskibsgruppen skal operere i den østlige del af Middelhavet, Det Røde Hav, Adenbugten, den nordlige del af Det Indiske Ocean ned til omkring Seychellerne og Den Persiske Golf. "At vi bliver inviteret til en så betroet og specialiseret opgave, viser med al tydelighed, at vi har nogle evner i Forsvaret, der er efterspurgt af vores allierede. Det er et stort skulderklap til Danmark. Det er ikke hver dag, man får tilbud om at beskytte et hangarskib, så det er jeg stolt over," siger Torben Mikkelsen, kontreadmiral og chef for Søværnskommandoen. ■

/KVB

Ny pistol overdraget til Forsvaret

OVERDRAGELSE: Forsvarets nye pistol, Sig Sauer P320, er officielt blevet overdraget fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse til Forsvaret ved et arrangement på Flyvestation Karup den 27. februar. Den nye P320 er en 9x19 mm-pistol og skal erstatte alle pistoler i Forsvaret. Sig Sauer P320 har en væsentligt større magasin kapacitet og kan leveres med 21-skudsmagasin. Det forventes, at pistolen bliver udleveret til de første medarbejdere i begyndelsen af 2019. ■

/SJE/FMI

Reserveofficer Mikkel Norqvist og hans kollegaer i virksomheden Feedwork blev frustrerede over den manglende feedback-kultur i det civile. Nu har de gjort det til en forretning at udbrede deres viden fra Forsvaret.

Læs side 30-31

INDHOLD

Kort nyt

SIDE 2-3

Tema: Facility Management

SIDE 4-8

Indland

SIDE 9-15

Udland

SIDE 16-21

Materiel

SIDE 22-24

Uddannelse og karriere

SIDE 24-25

Kultur og identitet

SIDE 26-27

Arbejdspladsen

SIDE 28

Navne

SIDE 29

Med andre øjne

SIDE 30-31

Bagsiden

SIDE 32

Skriv til Forsvarsavisen

Hvis du har ris, ros, debatindlæg eller en god idé til en historie i avisen, så skriv til redaktionen på forsvarsavisen@mil.dk. Vi glæder os til at høre fra dig. ■

NYHEDER FRA IND- OG UDLAND

Ny midlertidig chef for Hærkommandoen

HÆREN: Forsvarsministeriets Auditørkorps rejste i januar sigtelse for tjenestemisbrug efter straffelovens §155 og grov pligtforsømmelse efter den militære straffelovs §27 mod generalmajor Hans-Christian Mathiesen, der p.t. er tjenestefritaget fra funktionen som chef for Hærkommandoen.

Auditørerne tilkendegav samtidig, at der fortsat skal foretages en del efterforskning, før der kommer en endelig afgørelse i sagen. Forsvarsministeriet vurderer, at efterforskningen sandsynligvis vil pågå i en længere periode. På den baggrund besluttede forsvarschef Bjørn Bisserup at udpege nuværende chef for Forsvarskommandoens Operationsstab, generalmajor Kenneth Pedersen, til midlertidig chef for Hærkommandoen. Det sker for at sikre Hæren fuld ledelseskraft i en tid, hvor Forsvaret og Hæren undergår en stor udvikling og forandring. ■

/AVF/SJE

Kronprinsessen viste ny selskabsuniform frem

UNIFORM: Hvert år afholder H.M. Dronningen hæderstegsmiddag for enten Hæren, Søværnet eller Flyvevåbnet, og i år var de inviterede ved middagen Søværnets officerer af admiral- og kommandørgrad, der har modtaget Hæderstegnet for god tjeneste ved Søetaten. Ved middagen den 29. januar deltog Kronprinsparret, og som den første nogensinde bar H.K.H. Kronprinsessen Forsvarets nye selskabsuniform for kvinder. Kjolen er værnssælles, og den er fremstillet af sort satineret uld og har et sort bælte med guldbroderet egeløv og blomstermotiv. Arbejdet med at designe en ny selskabsuniform til kvinder i Forsvaret begyndte for en del år siden, hvor en gruppe kvindelige officerer i Flyvevåbnet startede projektet. Den nye selskabsuniform indtræder i de forskellige værnssællesbestemmelser på vilkår som den gamle selskabsuniform til kvinder. ■

37 liv reddet, og 152 nødstedte hjulpet

REDNING: Der er blevet reddet 37 liv, og 152 nødstedte er blevet hjulpet. Det er bare nogle af de tal, som Kystredningstjenestens årsstatistik for 2018 viser. Der var i alt 296 redningsaktioner sidste år. Dertil var der en lang række assistanceopgaver for eksempel assistance til fartøjer, som ikke kunne komme i land ved egen hjælp, men som ikke befandt sig i en faretruende situation. Stationerne kan i disse tilfælde, mod fakturering, være behjælpelig med eksempelvis fritrækning eller slæbeassistance til land i områder, hvor der ikke findes andre muligheder. ■/SF

Verdens bedste Sara får Forsvarets Idrætspris

VM: Danmarks kvindelige verdensmester i militær femkamp, Sara Hjalager, modtog mandag den 28. januar Forsvarets Idrætspris 2018. Prisen blev overrakt af forsvarschef general Bjørn Bisserup ved en ceremoni hos Hærhjemmeværnsdistrikt København på Svanemøllens Kaserne, hvor den danske verdensmester i idrætsmæssig sammenhæng er tilknyttet. "Du vandt verdensmesterskaber og brød dermed kinesisk dominans, og du satte dansk rekord med over 5.400 point. Det er et helt enestående resultat, som efter min opfattelse er på niveau med det, vi så i går ved VM i håndbold," sagde forsvarschefen og fortsatte: "Ved siden af det, er du en person, som har meget at give af. Jeg tænker blandt andet på, at du var med til at træne holdet op til Invictus Games i 2018, og at du var med til at tilrettelægge Ride4Rehab for vores veteraner, og det betyder rigtig meget. Samlet set tror jeg ikke, at der er nogen person, der fortjener den pris mere, end du gør," fastslog Bjørn Bisserup. Sara Hjalager skrev sig ind i Forsvarets idræts historie, da hun i august 2018 vandt guld ved verdensmesterskaberne i militær femkamp i Østrig. Forsvarets Idrætspris tildeles hvert år en idrætsleder eller idrætsudøver, der har ydet en særlig bemærkelsesværdig indsats for idrætten i Forsvaret. Idrætsprisen har været uddelt siden 2005. ■

/AVF

Nyt danskledet NATO-divisionshovedkvarter

ADAZI: Danmark opretter med støtte fra NATO, og i samarbejde med Estland og Letland, et nyt multinationalt divisionshovedkvarter. Hovedkvarteret får permanent tilstedeværelse i Baltikum, men i fredstid vil dele af hovedkvarteret også blive etableret i Danmark, og hovedkvarteret vil således i fredstid operere fra både Danmark (Karup/Slagelse) og Letland (Adazi). Åbningen af det nye divisionshovedkvarter finder sted den 8. marts 2019, hvor forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen og forsvarschef Bjørn I. Bisserup deltager. ■/IM

Flere veteraner kan nu få godtgørelse for arbejdsskader

Forsvarets ordninger om pensionslignende ydelse og kulancemæssig godtgørelse for svie og smerte er blevet udvidet til også at omfatte veteraner, der har en anerkendt arbejdsskade som følge af en udsendelse i international mission før 14. august 1996.

AF FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

GODTGØRELSE Den 1. januar 2019 trådte en lovændring i kraft, som etablerer en fremadrettet ligestilling af alle veteraner uafhængigt af tidspunkt for tilskadekomst.

Lovændringen betyder, at de veteraner, der har en anerkendt arbejdsskade som følge af udsendelse i international mission før 14. august 1996, kan være berettiget til kulancemæssig godtgørelse for svie og smerte fra skadestidspunktet og frem til fastsættelsen af den varige méngrad. De samme veteraner kan også være berettiget til en løbende livsvarig ydelse, dog tidligst fra 1. januar 2018.

Har du allerede ansøgt?

Hvis du allerede har ansøgt om en eller begge ordninger, og lovændringen omfatter dig, har vi den 3. januar 2019 skrevet til din digitale postkasse.

Har du ikke hørt fra os, bedes du kontakte os. Skriv til Forsvarsministeriets Personalestyrelse via en sikker forbindelse på 'Min side' på borger.dk.

Spørgsmål?

Hvis du har spørgsmål, kan du rette telefonisk henvendelse til Forsvarsministeriets Arbejdsskade- og erstatningskontor på 32 66 51 53, mandag-torsdag kl. 9.00-12.00. ■

FAKTA

Foto: Lasse Micheelsen/Forsvarsgalleriet

En veteran skal opfylde følgende betingelser for at være omfattet af ordningerne:

Kulancemæssig godtgørelse for svie og smerte

Hvis du som følge af en eller flere hændelser under din udsendelse i INTOPS har været sygemeldt, kan du være berettiget til en godtgørelse på kr. 205,00 pr. sygedag frem til den dag, hvor Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring (AES) træffer afgørelse om dit varige mén. Beløbet kan dog ikke overstige maksimumsbeløbet for det givne år, hvilket udgør kr. 78.500,00 (2019-takst).

Livsvarig ydelse (aktstykke 425-ydelse)

Du kan være berettiget til en pensionslignende livsvarig ydelse, hvis du som følge af din anerkendte arbejdsskade pådraget under udsendelse i INTOPS er blevet tilkendt et erhvervsvenetab på 15 % eller mere. Det er en betingelse, at du ikke var tjenestemand eller omfattet af civilarbejderloven på skadestidspunktet. Derudover er det et krav, at du ikke længere er ansat i Forsvaret.

Hvis du er omfattet af ordningen, kan dine børn ligeledes være berettiget til en ydelse.

Militær genopstandelse

Læs mere på side 32

Tre medarbejdere modtager legater

ROLLEMODEL: "Konstaben går forrest og formår at inkludere og motivere alle på tværs af køn og grad". Sådan lyder de fine ord på prisen som Årets Rollemodel 2018. Efter indstilling fra sine overordnede modtog konstabel ved Ingeniørregimentet, Josefine, den 8. januar prisen, samt et legat fra Vallø Prisen, som Hæren modtog i 2017 for sit arbejde for ligestilling. Josefine virker som mentor for kvindelige værnepligtige, der kan komme til hende med stort og småt og bruge hende som rollemodel. Josefine er en af tre medarbejdere, der modtager et legat fra Hærens Vallø Pris. ■ /KVB

Nyt veteranhjem åbner på Fyn

INDVIELSE: Fremover får fynske veteraner knap så langt, når de vil besøge et af landets veteranhjem. Det femte af slagsen åbner nemlig i Odense til marts.

"På Veteranhjem Odense vil man møde både forståelse, rum og en udstrakt hånd i forhold til problematikker, som man kan have som veteran. Vi er ikke et behandlingssted, men vi

hjælper og støtter så godt, vi kan. Det er også et sted for de veteraner, der ikke er mærket af deres udsendelser, men som bare gerne vil møde ligesindede og udveksle røverhistorier," fortæller Hannah Merete Ussing. Hun er hjemmets daglige leder. Veteranhjem Odense indvies officielt af kronprins Frederik den 7. marts. Læs mere på www.veteranhjem.dk. ■ /TF

LEDER

Rammerne skal være i orden

For at Forsvaret kan løse de operative opgaver, kerneopgaverne, skal Forsvaret have de rette medarbejdere med de rigtige kompetencer og det rigtige materiel. Det siger sig selv. Men rammerne skal også være i orden. Det gælder forplejning i kantinerne, rengøring, booking af skydebaner, vedligehold, indkvartering og så videre. Altså alt det praktiske rundt om den operative opgaveløsning, som også skal fungere, hvis hverdagen skal hænge sammen, og målene skal nås. Det gør det da heldigvis også langt hen ad vejen. De praktiske forhold omkring opgaveløsningen er områder, vi ofte tager for givet. Men når så de vante ting pludselig ikke fungerer, så bliver det tydeligt, hvor vigtig praktikken er for både arbejdstilfredshed og effektivitet i det daglige arbejde.

ISS overtog driften og servicen af Forsvarets bygninger og faciliteter, det, man i daglig tale kalder facility management, den 1. februar 2018. Siden da har der desværre været et stort fokus på området. Og ikke kun på den gode måde, for der er meget, som ikke har fungeret godt nok.

Når en ny leverandør tager over, skal der naturligvis være plads til, at leverandøren får erfaringer og tilpasser sig dem. Og selvfølgelig skal vi stå ved, at der er indgået en kontrakt, hvor Forsvaret samlet set sparer penge, men også en kontrakt, der skal sikre, at serviceydelserne ikke bliver ringere, end de hidtil har været. Cheferne i Forsvaret har selvfølgelig også et ansvar, når der er forhold, der ikke er tilfredsstillende. Så skal vi som chefer handle og bidrage til at løse problemerne.

Når det er sagt, så står det også klart, at der har været – og er – for mange problemer relateret til etablisementsområdet, når det kommer til service og praktik. Det skal blive bedre, og der er behov for synlige og mærkbare forbedringer.

Jeg ved, at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse i samarbejde med ISS arbejder målrettet på at forbedre, finde løsninger og løse problemstillingerne. Det er godt og nødvendigt, hvis rammerne om opgaveløsningen skal være på plads. Derfor følger jeg naturligvis arbejdet meget nøje, og jeg har tillid til, at der bliver fundet gode og brugbare løsninger til gavn for Forsvarets medarbejdere og dermed til gavn for Forsvarets opgaveløsning. I denne proces kan vi alle bidrage med tilbagemeldinger og forslag, så vi hurtigst muligt kan få de ydre rammer på plads og dermed koncentrere os fuldt om den operative opgaveløsning. ■

Bjørn I. Bisserup

forsvarschef
general

Foto: Sara Skytte

KOLOFON

FORSVARSAVISEN

UDGIVES AF:
Forsvarskommandoen / FKO

KOMMUNIKATIONSSEKTIONEN:
Forsvarskommandoen
Holmens Kanal 9
1060 København K

TRYKKERI:
Rosendahls - Schultz
TRYK ISSN 2245-957X
ONLINE ISSN 2245-9588

COPYRIGHT FORSVARET 2018
Kilder i Forsvarsavisen kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn. Dette er afledt af anbefalinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personelgrupper, hvis de står frem på en måde, så de let kan identificeres.
OPLAG: 26.300

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:
Generalløjtnant
M.A.L.T. Nielsen
Chef for Forsvarsstaben

DISTRIBUTION:
Send evt. spørgsmål
til forsvarsavisen@mil.dk

FORSIDEFOTO:
Kantine på Flyvestation Karup,
foto af Kristian Vinther Brandum

REDAKTØR:
Birgit Baunehøj
fko-l-kpr05@mil.dk

LAYOUT
Bjame Valdemar Jensen

REDAKTION AFSLUTTET
28. februar 2018

ISS:

KRITIKKEN GØR INDTRYK

Utilfredshed med serviceniveauet hos ISS har resulteret i en dårlig brugertilfredshedsundersøgelse. Undervurdering af opgavens omfang kan være forklaringen, mener både ISS og FES, som også er enige om, at dialog er en af løsningerne.

AF EMMA KIRKETERP / FKO

INTERVIEW

I april 2018 gik det op for direktør for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES) Hans J. Høyer at det stod skidt til med brugernes tilfredshed med blandt andet rengøring, forplejning og booking af indkvartering. Alle ydelser leveret af ISS. Det var to måneder efter, ISS havde overtaget den såkaldte facility management-kontrakt for samtlige af Forsvarets 550 etableringer.

"Vi fik ret hurtigt en fornemmelse af, at der var et problem med serviceniveauet. Vi fik tilbagemeldinger fra brugerne og fra myndighederne. Indledningsvis handlede de om nøgler og hotel. Folk oplevede, at når de kom frem til indkvarteringen, så var der ikke de rigtige nøgler, og mange oplevede at skulle bo på nødhotel," forklarer Hans J. Høyer.

"Senere handlede tilbagemeldingerne om rengøringsproblemer, der havde hobet sig op, og dernæst om forplejning. Når man bestilte forplejning, så var det der ikke. Så hvis du skulle have mødekaffe kl. 09:30, så var det der ikke til tiden eller blev leveret et andet sted," siger han.

Fra september til oktober 2018 – mere end et halvt år efter ISS havde overtaget facility management-kontrakten – udførte ISS og FES en brugertilfredshedsundersøgelse, som viste, at der – mildt sagt – stadig var plads til forbedring.

"Det er klart, at kritikken gør indtryk på mig. Det positive er, at der er så mange af brugerne, der har givet en masse tilbagemeldinger. 3.600 har svaret på brugerundersøgelsen. Vi har fået omkring 9.000 kvalitative kommentarer. Det vidner om en oprigtig interesse. Og det skal vi være glade for. De giver os så ikke helt den feedback, vi havde ønsket. Det skal vi jo tage på os og gøre bedre," siger Flemming Bendt, der er administrerende direktør i ISS Danmark.

Han hæfter sig dog også ved, at ISS-medarbejderne er det, som brugerne er allermost tilfredse med. Servicepersonalet opnår således en score på 3,75 ud af 5, hvilket er over målsætningen på 3,58 fra de såkaldte nulpunktsmålinger – som det eneste område.

"Vi skal ikke glemme i forbifarten, at vi har en masse medarbejdere, der får ros. Det vil sige, at der er et rigtig godt udgangspunkt for at gøre det bedre. Så har vi noget omkring rammerne, som vi kan se, vi skal gøre bedre," siger Flemming Bendt.

Manglende proaktivitet

I november 2017 vandt ISS udbuddet og fik således facility management-kontrakten for hele Forsvaret med kontraktstart fra 1. februar 2018. Indtil da havde ISS haft kontrakten for etableringerne i Vestdanmark. Med den nye kontrakt blev det geografiske område udvidet til hele landet, og antallet af serviceområder blev udvidet til ni.

"Vi kendte jo ISS fra tidligere, og det kørte jo som en kniv i blødt smør de sidste år i Vestdanmark. De store kontrakter har altid en vis indkøringsperiode. Men i og med at ISS kendte Vestdanmark, havde jeg forventet få indkøringsproblemer," siger Hans J. Høyer og fortsætter:

"Den fordel, ISS havde fra vest-kontrakten, synes jeg, ISS har udnyttet dårligt. Så jeg er skuffet over den måde, de har håndteret den nye kontrakt. Jeg synes, de er kommet for sent i gang og med manglende overblik," siger han.

Flemming Bendt fra ISS Danmark overgiver, at ISS på nogle områder har undervurderet opgaven.

"Vi overtog 500 nye medarbejdere, og der er jo aftalt nogle nye rammer i den nye aftale, som vi skulle træne vores medarbejdere i. Med 6.500 lokationer har der været mange steder, hvor vi har skullet implementere noget, der i de fleste tilfælde var lidt anderledes end det, der var i forvejen. Og så er der jo en stor bygningsmasse, som vi har skul-

let gøre os familiære med," siger Flemming Bendt fra ISS.

Han forklarer, at netop dialogen med brugerne om, hvilke ændringer det medfører for brugerne, at ISS har overtaget facility management-kontrakten, er intensiveret de seneste måneder.

Et af Hans J. Høyers kritikpunkter er, at ISS ikke er proaktive nok. En del af kontrakten handler om, at ISS-medarbejderne i høj grad skal tage initiativ til at løse problemerne, da FES har trukket de folk ud, der tidligere stod for at give ISS-servicepersonalet besked om, hvilke ting der skulle fikses.

"Når ISS ikke er proaktive, så ender det jo med, at det er brugerne derude, der skal melde opgaver ind samt klage. Jeg vil jo helst have, at facility management er sådan noget, man ikke taler om, fordi det virker. Ligesom med toilet-papir: Du får ikke ros for det, hvis det er der, men helvede bryder løs, når det ikke er der," siger Hans J. Høyer.

Flemming Bendt, administrerende direktør i ISS, mener, at manglen på proaktivitet skyldes, at der er flere opgaver end først anslået.

"Der er jo lavet nogle forudsætninger i kontraktmateriale, som vi har udfærdiget vores tilbud på baggrund af. Og der er ingen tvivl om, at der er en højere aktivitet og en højere forventelig aktivitet end forudsat i vores tilbud. Og det vil sige, at vi skal have flere folk på der, hvor vi skal være proaktive. Og det er ikke alle steder i geografien, hvor det er lige nemt at tiltrække folk. Derfor har vi et lille efterslæb på proaktiviteten," siger Flemming Bendt og uddyber, at det især handler om praktiske handyman-opgaver såsom småreparationer.

Lokal dialog

Ifølge Flemming Bendt er en af løsningerne på problemerne lokal dialog. Derfor har FES og ISS iværksat lokale dialogmøder på kaserner, flyvestationer og flådestationer i

Foto: Julia Liberati

hele landet. På møderne deltager blandt andet chefen for kundedivisionen i FES, den kontraktansvarlige i ISS samt garnisonskommandanterne og distriktscheferne fra FES. Her gør de status på løsningsprojekterne og taler om, hvad der er vigtigst at få fikset.

”At få den lokale dialog er helt central i forhold til, at brugerne oplever et serviceniveau, som de er tilfredse med,” siger Flemming Bendt.

Ud over de lokale møder med garnisonskommandanterne er der udpeget en hotelmanager, som kan hjælpe lokalt, hvis der sker fejl med udlevering af nøgler eller booking af indkvartering. Der er taget 120 lokale tiltag, som er lavpraktiske ”quick fixes”. Derudover er en ny, mere brugervenlig version af Serviceportalen på vej til marts, påpeger Flemming Bendt.

Som en konsekvens af brugernes utilfredshed har FES dedikeret en ”forbindelsesofficer” til tjenestestederne, som er i kontakt med garnisonskommandanten, og som sørger for, ”at det virker derude”. Dels gennem øget fast lokal tilstedeværelse tæt på garnisonskommandanten, dels ud fra devisen om, ”at tillid er godt, kontrol er bedre”.

”Det er et plaster. Når vi ikke oplever proaktivitet, så bliver vi nødt til at træde ind på banen og gennemføre løbende og systematisk kvalitetskontrol. Ellers har vi potentielt 20.000 utilfredse brugere,” siger Hans J. Høyer.

Udsigt til forbedringer

Til marts kommer der endnu en brugerundersøgelse, og den skulle gerne vise, at det går i den rigtige retning med ISS’ serviceniveau.

Til spørgsmålet om, hvornår brugerne kan forvente at se resultaterne af de tiltag, der er taget, svarer Hans J. Høyer:

”Første delmål er at få tilfredshedsmålingerne op på 3,58. Den første tilfredshedsmåling endte på 3,24. Lykkes det ikke at få hævet tilfredsheden med de nævnte tiltag, har vi en ny situation,” siger Hans J. Høyer og fortsætter:

”Vi arbejder benhårdt på at gøre det bedre. Jeg vil gerne have, at det bliver bedre i morgen,” siger han.

ISS Danmarks administrerende direktør lover også, at de gør, hvad de kan, for at brugerne i fremtiden bliver tilfredse.

”Jeg kan love, at vi i ISS gør vores ypperste for at løfte niveauet. Vi skal ramme brugerne med det rigtige, og jeg kan love på vegne af vores 900 medarbejdere på forsvarsaftalen, at vi vil gøre vores ypperste for, at det sker,” siger Flemming Bendt og tilføjer:

”Der sker mange ting nu. Over de seneste to-tre måneder synes jeg, der er sket et løft.”

For direktøren i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er der ingen tvivl om, hvad succeskriteriet er:

”Brugernes tilfredshed,” fastslår Hans J. Høyer. ■

Jeg vil jo helst have, at facility management er sådan noget, man ikke taler om, fordi det virker. Ligesom med toiletpapir: Du får ikke ros for det, hvis det er der, men helvede bryder løs, når det ikke er der”

Hans J. Høyer
Direktør i FES

Flemming Bendt, administrerende direktør for ISS (øverst) og Hans J. Høyer, direktør for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES).

FAKTA

FACILITY MANAGEMENT-KONTRAKTEN

Aftale indgået mellem Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og ISS

Kontraktstart 1. februar 2018

Omfatter 550 etableringer for Forsvaret, Beredskabsstyrelsen og Hjemmeværnet

Kontrakten løber over seks år med mulighed for tre års forlængelse

Samlet kontraktværdi er tre milliarder kroner over seks år.

Aftalen omfatter ni serviceområder:

- Rengøring
- Forplejning
- Arealpleje
- Bygninger og belægninger
- Affaldshåndtering
- Tekniske installationer
- Intern service
- Skyde- og øvelsesområder
- Brandberedskab

Det er første gang, Forsvaret udbyder facility management i én samlet kontrakt for alle etableringer.

Kontrakten er en af Nordens største kontrakter på facility management.

Foto: Kristian Vinther Brøndum

Tid til konkrete og mærkbare forbedringer:

ISS har på baggrund af undersøgelsens resultat sat ind på en række områder.

Lokale initiativer på forplejning og rengøring
ISS' facility management chef og FES' distriktschef har set på de lokale resultater og iværksat 120 konkrete initiativer. Mange initiativer er inden for serviceområderne 'forplejning' og 'rengøring'.

Hotel- og nøgleudlevering smidiggøres
ISS har blandt andet ansat en hotelmanager, der arbejder på at gøre processen omkring nøgleudlevering nemmere for brugerne. Det sker blandt andet ved at opsætte nøgleskabe og lave vejledninger, så brugeren altid ved, hvordan de skal forholde sig.

Serviceportalen i ny forbedret version
ISS arbejder på en ny, forbedret version af serviceportalen, der skal gøre det nemmere for brugerne at bestille ydelser. Den er endnu under udvikling, hvor der løbende gennemføres brugertests. Du kan tilgå den nye serviceportal fra PC, tablet og smartphone.

Kommunikation
ISS vil desuden have fokus på at styrke den brugernære kommunikation.

FORSVARETS ANSATTE GØR STATUS EFTER ET ÅR MED ISS-KONTRAKTEN

I efteråret udførte FES og ISS en måling over brugernes tilfredshed med ISS' serviceniveau. Resultatet viser, at der er plads til forbedring – blandt andet med rengøring og forplejning.

AF SARA SVENSTRUP / FES

BAGGRUND For et år siden overtog facility management-virksomheden ISS rengøring, forplejning, arealpleje med mere på alle Forsvarsministeriets etableringer efter en udbudsrunde. Men da brugerne hos Forsvaret, Beredskabsstyrelsen og Hjemmeværnet i efteråret 2018 blev spurgt, hvor tilfredse de var med ISS' service, lå tilfredsheden under det mål for tilfredshed, der er aftalt i kontrakten med ISS.

Over 3.600 brugere har svaret på brugeroplevelsesundersøgelsen, og de har uddybet med cirka 9.000 kommentarer. Undersøgelsen er et centralt styringsredskab i forhold til kontrakten med ISS. Måltal for tilfredsheden på en skala fra 1-5 er 3,58. Resultatet af seneste undersøgelse er 3,24. Måltallet indikerer det niveau, som brugernes tilfredshed med ISS' service skal ligge på – eller over – ifølge kontrakten. Med andre ord ligger brugernes tilfredshed et stykke under den kontraktmæssige tilfredshed jævnfør den seneste brugertilfredshedsundersøgelse fra efteråret.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse ser med stor alvor på resultatet og arbejder målrettet for at skabe konkrete og mærkbare forbedringer for brugerne i tæt samarbejde med ISS.

Hvad siger brugerne?

Undersøgelsen viser, at de områder, der har størst betydning for brugerne, er forplejning, rengøring, generel service og arealpleje.

Brugerne oplever utilfredsstillende og/eller svingende kvalitet. Det gælder især inden for rengøring, forplejning og pleje af udearealerne.

Nedstående er et udpluk af brugernes udsagn, der fremgår af brugeroplevelsesundersøgelsen:

Kommentar 'Om rengøring'

"I lav grad" med pil nedad. Nullermændene løber efter os, når vi færdes på kontorerne. Der er spindelvæv/guirlander ved loft, lamper, under reoler, under skrivebordene, mellem stoleben, i vinduerne. Støvet ligger på alle flader, vindueskarme, reoler, skriveborde, opslagstavler, lamper, persiener, kontorstole. Gulvet bliver sjældent vasket."

Kommentar 'Om forplejning'

"Vi har et satellitcafeateria. Jeg benytter aldrig hovedcafeateriaet. Udvalget svinger HELT VILDT! Både i mængde, kvalitet og smag. Salatbaren kan gå fra lækker og med godt udvalg til slet ikke at indeholde salat overhovedet... Kartofler kan gå fra ukogte til udkogte. Samme med pastaen. Nogle gange er der ikke engang mulighed for kød. Det er ganske enkelt under al kritik med cafeateriadriften! Eneeste lyspunkt er æg, bacon og pølse om fredagen."

Kommentar 'Om arealpleje'

"Der bliver ikke klippet græs, græsset står så højt op ad skilte, at det er svært at se, hvad der står nederst på skiltet."

Brugerne peger også på, at bestilte ydelser ikke bliver leveret som aftalt. Det gælder blandt andet forplejning til for eksempel møder og seminarer.

Et andet område, hvor brugerne ønsker forbedringer, er kommunikationen, når brugeren har bestilt en opgave. Det kan være bestilling af viceværtsopgaver, for eksempel udskiftning af en pære. Brugerne har udtrykt utilfredshed med, at de ikke får besked om status på løsningen af opgaven fra ISS.

Brugerne har en positiv oplevelse af ISS' servicepersonale. De bliver oplevet som servicemindedede og imødekommende. Flere brugere bemærker, at det virker, som om der er for lidt personale.

FES og ISS vil i begyndelsen af marts igen lave en tilfredshedsmåling blandt brugerne for at se, om oplevelsen af ISS' service er blevet bedre. Undersøgelsen er elektronisk og besvares over internettet. Har du en FIIN-mail, vil du modtage en e-mail, der forklarer, hvordan du kan tilgå undersøgelsen. Har du ikke en FIIN-mail, kan du scanne en QR-kode med din smartphone eller tablet, som vil føre dig ind på undersøgelsen. ■

DIALOGMØDE PÅ RYES KASERNE:

"MED DISSE MØDER BLIVER VI KLOGERE PÅ, HVAD VORES SOLDATER VIL HAVE"

Problemer med rengøring, kalkaflejringer, ukrudtsfjernelse og generel vedligeholdelse af kasernen kommer på bordet, når Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og ISS rejser rundt til landets tjenestesteder. Forsvarsavisen var med til ét af de såkaldte dialogmøder på Ryes Kaserne i Fredericia.

TESKT OG FOTO: SIMON ELBECK / FKO

DIALOG Klokken er få minutter i 16, da Senita Vaizovic tager ordet og byder velkommen i det sparsomt indrettede undervisningslokale.

"Tak for mødet. Vi vil jo gerne høre mere om jeres oplevelse af vores og ISS' service," siger chefen for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses (FES) kundedivision, Senita Vaizovic.

Dialogmødet er et møde mellem to kulturer. På den ene side af bordet sidder to kronragede herrer i MTS-uniformer. På den anden side sidder repræsentanter fra ISS og FES i henholdsvis jakkesæt, slips og kjole.

Men målet med dialogmødet har de til fælles. På disse møder prøver de at finde løsninger, som kan løfte den generelle opfattelse hos Forsvarets medarbejdere af et skrantende serviceniveau og manglende lydhørhed. Og mindst én konkret idé kom på bordet her i Fredericia. Mere om den senere.

I Fredericia har garnisonskommandanten, oberst Sø-

ren Andersen, både en liste med ting, der ikke virker, og en liste med ting, som han faktisk er godt tilfreds med. Det sidste gælder for eksempel maden i kantinen, FES- og ISS-medarbejdernes velvilje og virkelyst og så den generelle arealpleje såsom græsslåning på kasernen. Men problemerne fylder altid mest – og rengøring er et af de problemer, som er på Søren Andersens liste.

"Der bliver ikke gjort rent på steder, som er vanskelige at komme til. Udluftningskanaler og højthængende lamper bliver ikke tørret af. Og kalk og mug i badeværelserne bliver der heller ikke gjort noget ved. Det er ulækkert," siger Søren Andersen og tilføjer, at når der ikke bliver gjort ordentligt rent, så passer folk heller ikke så meget på tingene.

Indsigt i problemerne

Dialogmøderne foregår rundt i hele landet mellem ISS og FES på den ene side og kaserner, flyvestationer og flådestationer på den anden side.

Og på den civile side bliver der i Fredericia nikket, lyttet og noteret flittigt.

"Disse dialogmøder giver os en stor indsigt i, hvordan ISS rent faktisk virker derude. Vi møder kunderne og taler sammen," siger Søren Vilmand fra ISS.

For Senita Vaizovic, der er chef for FES' kundedivision, er formålet med dialogmøderne at finde ud af, hvordan hverdagen bliver bedre for kunderne.

"Jeg havde nok ikke forestillet mig, at vi i dag ville have de dårligste brugerundersøgelser i 10 år. Med disse møder bliver vi klogere på, hvad vores soldater vil have," siger Senita Vaizovic.

Og så tilbage til løsningen og det konstruktive. For da garnisonskommandanten foreslår, at FES og ISS kommer rundt på stuegang på kasernen, fysisk møder folkene og ser bygninger og opgaver, bliver der nikket hele vejen rundt om bordet.

"Stuegang er en virkelig god og enkel idé, hvor vores folk lige kan stikke næsen ind og høre lidt om, hvad der virker og ikke virker. Simpelt, men med stor effekt," lyder det positivt fra Søren Vilmand fra ISS. ■

120 TILTAG SKAL FORBEDRE TILFREDSHEDEN MED ISS' SERVICENIVEAU

På baggrund af brugeroplevelsesundersøgelsen har ISS og FES nu indført 120 tiltag, fordelt over hele landet. Disse skal løse nogle af de problemer, der blev udpeget i undersøgelsen. Generelt ligger fokus på at forbedre forplejning og rengøring.

AF KRISTIAN V. BRØNDUM / FKO

FORBEDRING

Toiletter pyn-
tet med graffiti,
mødeforplejning,
der kommer
en time for sent,
og et system, der
gør det svært at
gennemskue, hvor
man skal ringe hen
for at få hjælp.
Sådan lød noget af
kritikken fra brugerne,
da de blev spurgt til
tilfredsheden med
ISS' serviceniveau
på tjenestestederne
rundt om i landet.

Brugeroplevelsesundersøgelsen
affødte cirka 9.000 kommentarer.
De er nu blevet til 120 tiltag, som
ISS og FES i samarbejde er ved at
udmønte på tjenestestederne for at
imødegå nogle af de problemer, der
blev belyst i undersøgelsen.

Forplejning

I undersøgelsen fremgår det blandt

andet, at der er generel utilfredshed
med forplejningen til for eksempel
møder. Her beskriver brugere,
at forplejningen enten var for ringe
i kvalitet eller leveret for sent.
Et problem, der også blev påpeget
i Nordjyllands distrikt.

“I Nordjylland har vi nu lavet en
regel for, at der uddeles ansvar for,
at forplejning til møder skal bringes
ud mindst ti minutter før. Og så skal
der kvalitetssikres, at både mødelokalet
og de ting, der leveres, er i orden,”
forklarer Flemming Rosenskjold, der er
distriktschef for FES i Nordjylland.

Siden brugeroplevelsesundersøgelsen
har man i Nordjyllands distrikt
indført 20 tiltag. Tiltagene håber man
vil højne niveauet, specielt på rengøring
og forplejning, hvor tilfredsheden
generelt var lav.

I Vestsjællands distrikt opleve-

de man også kritik af mødeforplej-
ningen og i den forbindelse besvær
med at få hjælp fra servicecentret.

“Når der var akutte udfordringer
med forplejning, så var det for
besværligt og tog for lang tid at få
hjælp, når det først skulle over ser-
vicetelefonen. Derfor kan man nu
tage direkte kontakt til køkkenet,
hvis der er ændringer, eller hvis der
er spørgsmål til det aftalte,” for-
tæller Brian Frantsen, der er facility
management-chef for ISS i distrikt
Vestsjælland.

Kantinen

Ud over rengøring pegede bruger-
oplevelsesundersøgelsen også på
utilfredshed med kvaliteten i
kantineerne. For at højne den kom-
mer der nu fokus på at tilbyde fle-
re hjemmelavede produkter samt at
sikre, at der er lige meget mad i

buffeten, uanset om man kommer
først eller sidst til frokostbordet.

Kantineens medarbejdere vil og-
så nu i højere grad begynde at ind-
arbejde begivenheder og særlige
anledninger, fordi ISS har fået god
tilbage melding på den slags tiltag.

“Vi vil gerne have, at kantine
bliver lidt mere end bare et sted at
spise. Man må gerne få en oplevelse,
der skifter og tilpasser sig for ek-
sempel årstider og begivenheder.
Det kan for eksempel være nu her,
når det bliver fastelavn,” fortæller
Line Andersen, der er floor manager
ved Hjørring Kaserne. En ny-
oprettet stilling, der fungerer som
bindeled mellem de forskellige ser-
viceområder.

Konkret at arbejde med

Line Andersen mener, at bruger-
oplevelsesundersøgelsen giver et godt

fingerpeg om, hvor der er plads til
forbedringer.

“Undersøgelsen var faktisk rig-
tig gavnlige på mange måder. På
den måde famler vi ikke i blinde
og spilder ikke tid og energi,” for-
tæller Line Andersen, floor manager
på Hjørring Kaserne.

Næste måling skydes i gang 25.
februar 2019, og her forventer man
generelt en fremgang i tilfredsheden,
lyder det fra både distrikt Nord-
jylland og Vestsjælland.

“Vi kan allerede nu se, at vores
små tiltag virker. Vi har haft færre
klager, så vi forventer, at vi kan
se mærkbare forbedringer i vores
distrikt,” fortæller Brian Frantsen,
facility management-chef ved ISS
på Vestsjælland. ■

Din mening er vigtig for os

Svar på den igangværende undersøgelse,
hvor vi spørger dig om din oplevelse af
servicen i løbet af arbejdsdagen.

Sådan deltager du:
Scan QR-koden
- og du er klar til at deltage.
Har du modtaget en mail, kan du
også deltage via linket i mailen.

Råd om sikkerhed på mobile enheder

Vedlagt denne Forsvarsavis ligger folderen "Råd om sikkerhed på mobile enheder", som er udarbejdet af Forsvarets Efterretningstjeneste og Center for Cybersikkerhed.

DIN SIKKERHED PÅ MOBILE ENHEDER

Arbejdscomputere og smartphones er en del af dagligdagen og arbejdsgangen. Men det kræver omtanke, hvis de skal bruges på en måde, der er sikker for både dig og dem omkring dig. Center for Cybersikkerhed udgiver derfor en vejledning med 15 råd til sikkerhed på mobile enheder.

AF KRISTIAN V. BRØNDUM / FKO

Når du logger på et offentligt wifi i lufthavnen, på caféer eller andre steder i din dagligdag, skal du gøre det med omtanke. Det samme gælder, hvis du gennem for eksempel Bluetooth forbinder til enheder, du ikke kender, eller hvis du bruger samme adgangskode til flere profiler på internettet.

Sådan lyder et par af rådene i folderen "Råd om sikkerhed på mobile enheder", som udgives af Forsvarets Efterretningstjeneste og Center for Cybersikkerhed.

For de mobile enheder er uden diskussion blevet en del af vores hverdag og arbejdsgang - på godt og på ondt, lyder det fra Thomas Lund-Sørensen, der er chef for Center for Cybersikkerhed, og som har været med til at udarbejde folderen.

"En smartphone er også en computer i lommeformat med forbindelse til internettet og ofte også arbejdspladsen. Den kan hackes ligesom enhver anden computer. Derfor skal vi tænke os om, fordi skaden kan være stor, uanset om der ligger arbejdsmails eller private familie-billeder på telefonen," fortæller Thomas Lund-Sørensen.

For truslen er reel. Cyberspionage og cyberkriminalitet er de to mest alvorlige trusler mod Danmark, mener Thomas Lund-Sørensen. Desuden vurderer Forsvarets Efterretningstjeneste i den seneste nationale risikovurdering de to trusler til det højeste trusselsniveau kaldet "Meget høj".

Små brikker i puslespil

Det handler ikke kun om at være forsigtig med, hvilke netværk eller forbindelser man lader sin telefon forbinde til. Man skal i lige så høj grad være klar over sin adfærd. For man kan være forbundet på måder, man ikke selv er klar over.

"Alt, hvad du deler på internettet, er en brik, der fortæller noget om dig. Det er hele pointen med sociale medier, men det kan også blive vendt imod dig og dine nærmeste," forklarer Thomas Lund-Sørensen.

Derfor er det vigtigt at have den fundamentale sikkerhed på plads, så man i hvert fald ikke ubevidst deler mere, end man selv ønsker.

For eksempel kan fitness-apps, der bruges til at holde styr på løbeture, indeholde et socialt element. Ruter og tid kan deles med andre, men der har været flere eksempler på, at soldaters faste løberuter kan afsløre skjulte militære anlæg i konfliktområder. Cykelturen fra hjem til arbejdspladsen kan på samme måde afsløre, hvor man bor og arbejder. Og træner man sammen med kollegaer, kan fitness-appen afsløre, hvem man arbejder sammen med. Og det bør undgås, mener Thomas Lund-Sørensen.

God, bedre, bedst i sikkerhed

Kigger man på de 15 råd i folderen "Råd om sikkerhed på mobile enheder", spænder de bredt. De giver både tekniske råd til sikkerhed og opfordringer til en mere sikker adfærd, når man bruger sin mobiltelefon eller arbejdscomputer.

Under hvert råd beskrives tre niveauer af sikkerhed; god, bedre og bedst. Således, at man kan gå til det uafhængigt af arbejdsforhold eller teknisk snilde.

Eksempelvis tager vejledningen fat i Bluetooth-forbindelsen, der kan være en synder i forbindelse med sikkerhed. Hvis man for eksempel forbinder sin telefon til navigationssystemet i en udlejningsbil, kan oplysninger om kontakter fra telefonen blive kopieret til bilens computer, og de kan være svære eller umulige at slette. Den næste, der lejer bilen, kan så få adgang til alle kontakterne.

Derfor kan du opnå niveauet "god" ved kun at slå Bluetooth til, når du skal bruge det, og ikke forbinde til udstyr, du ikke selv ejer. Niveauet "bedre" kan opnås ved altid at have Bluetooth slået fra. Niveauet "bedst" overlades til it-afdelingen, der for eksempel helt kan overtage kontrollen med funktionen.

Konstant udvikling

Arbejdet med at forbedre sikkerheden slutter aldrig. Derfor opfordrer Center for Cybersikkerhed til, at man selv tager ansvar, hvis der er noget, man er usikker på eller ønsker udspecificeret.

"Teknologierne udvikles konstant, og trusselsbilledet forandres. Vi opfordrer derfor brugere af vores vejledning, og ikke mindst Forsvarets medarbejdere, til at give os feedback med forslag til yderligere sikkerheds-tiltag, som de kunne ønske bliver behandlet i kommende udgaver af mobilvejledningen," siger Thomas Lund-Sørensen. ■

Har du PTSD tæt inde på livet?

Download Veterancentrets app til pårørende 'PTSD FamilieCoach'

VETERANCENTRET

FORBEDRET PTSD-APP

Veterancentrets app 'PTSD FamilieCoach' har været til serviceeftersyn og er nu klar i en ny version. Det betyder, at funktionaliteten nu er i top.

AF KAREN DAHLIN / VETERANCENTRET

APP Veterancentrets app til pårørende til veteraner med PTSD (Posttraumatisk Stress-syndrom) er netop blevet opdateret, så den nu har overstået sine børnesygdomme. 17 pårørende har testet appen og har givet deres forslag til forbedringer af den. Blandt andet var brugerne irriterede over appens barometre.

”Testpersonerne syntes, at barometrene var alt for snirklede at bruge og tog for lang tid, så dem har vi fjernet. Det har også betydet, at appen er blevet hurtigere at bruge,” siger projektleder Christian Stoltenberg fra Veterancentret. Samtidig er der fjernet en fejl, der fik appen til at crashe, ligesom der er blevet foretaget nogle tekstrettelser.

Veterancentret som garant

Appen indeholder meget information om PTSD og om, hvordan det er at leve med en, der har PTSD. Den er dog ikke kun ment som en støtte til de voksne pårørende. Den kommer også med en række gode råd til, hvordan man som forælder bedst muligt støtter sine børn.

”Det indhold i appen, som vores testpersoner generelt har været allergladest for, har været det om, hvordan det påvirker børn at have en forælder med PTSD, og hvad man kan gøre som forælder for bedre at støtte børnene. Det er noget, der fylder meget derude,” siger Christian Stoltenberg.

Testpersonerne er også blevet spurgt om, hvad det betyder, at det er Veterancentret, der er afsender.

”Generelt er testpersonerne glade for, at det er Veterancentret, der står som garant for appen. Så ved de, at det er information, som vi har tjekket og sagt god for. Så skal de ikke selv på internettet for at finde informationerne og stykke dem sammen,” siger Christian Stoltenberg.

Godt redskab til at forstå PTSD

Tina Ryberg er en af de 17 testpersoner, der har givet tilbagemeldinger på Veterancentrets app 'PTSD FamilieCoach'. Hun lever sammen med en veteran, der fik PTSD-diagnosen for seks år siden efter en udsendelse til ISAF hold 13. Hun kender om nogen alt til både de glæder og genvordigheder, der er, når én i familien lider af PTSD. Særligt synes hun, at appen er god til at forklare, hvad PTSD er for en sygdom.

”Specielt når man som pårørende er helt ny i PTSD-junglen, kan man lære om sygdommen ved hjælp af appen. Derfor er den et godt redskab, når man som pårørende står med en nydiagnosticeret veteran og har fået det, som jeg kalder for 'gaven', man ikke har ønsket sig. Det har jeg i hvert fald brugt den til,” siger Tina Ryberg.

Hun har også haft god gavn af de forskellige stressmålinger og tests, som appen indeholder.

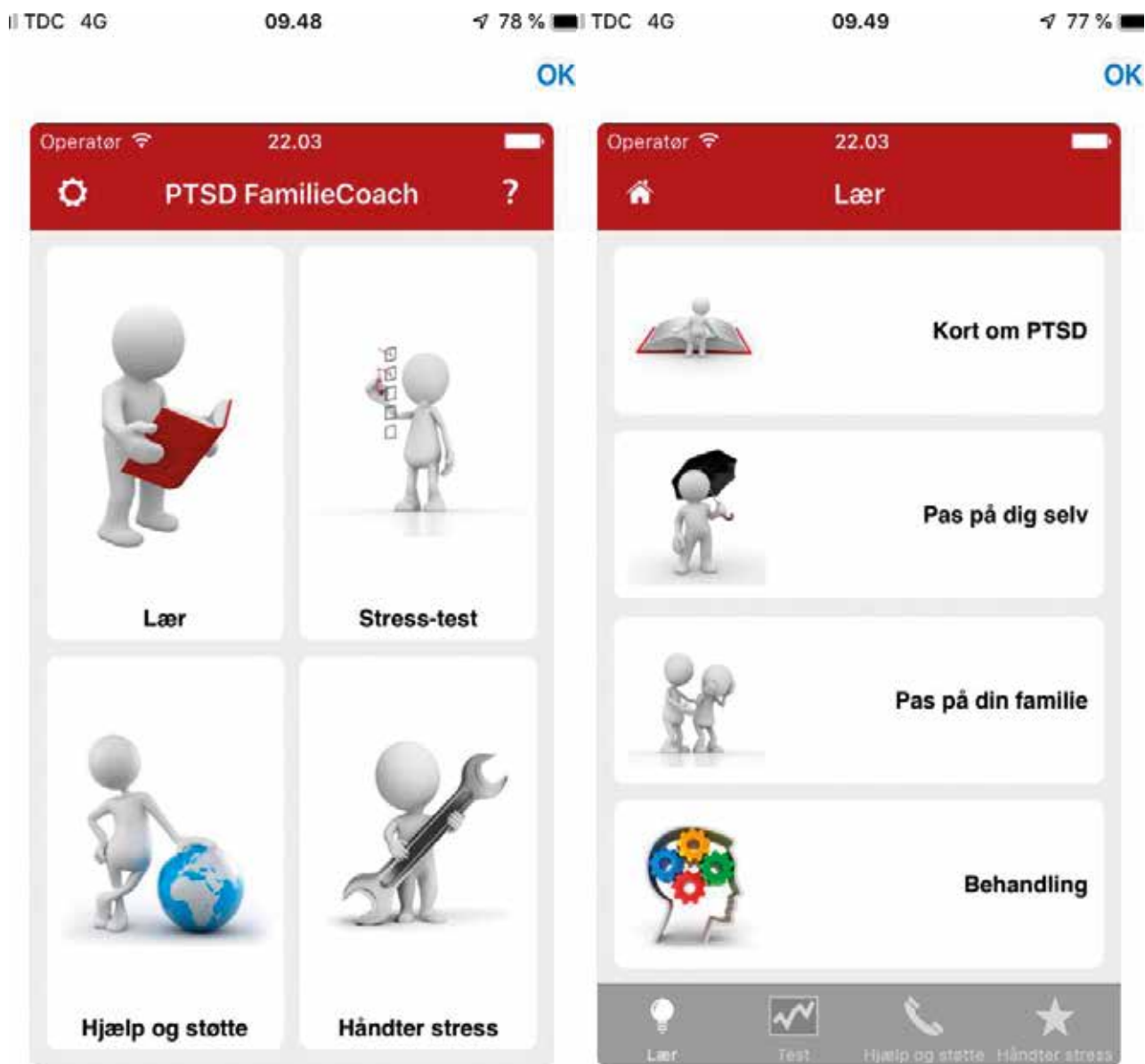
”Den kan ikke stå alene, men den er et godt supplement til et psykologforløb. Det må endelig ikke blive sådan, at man får at vide, at man bare kan bruge appen og så i øvrigt passe sig selv.”

Hjælp til børnene

Selv om testpersonerne generelt var glade for indholdet om børn, efterlyser Tina Ryberg endnu mere indhold om børn og unge.

”Jeg mangler en vejledning til, hvor jeg kan få hjælp, når mine børn crashe. For en ting er sikkert, de får også ar på sjælen. Så det kunne være godt med fakta, som for eksempel telefonnummeret på Børnetelefonen.”

Derfor har Veterancentret samlet en række hæfter og bøger på sin hjemmeside, som kan støtte børn og unge. I den nye version af appen bliver der nu linket til det materiale. ■

Tina Ryberg har testet appen. Hun mener, at den er et godt supplement til for eksempel psykologbehandling. Foto: Privat

FAKTA

Det kan 'PTSD FamilieCoach' hjælpe dig med:

Information om PTSD, behandling og om det at leve med en med PTSD.

Personlige kontakter, som kan støtte dig, hvis du føler dig presset.

24 redskaber til håndtering af stress, vrede, ensomhed, søvnløshed mm.

Stress-test og en graf, der viser dine testresultater over tid.

Information om, hvor du kan hente hjælp og støtte.

NY ESKADRE SKAL STYRKE SUVERÆNITETSHÅNDHÆVELSEN

3. Eskadre er en enhed i Søværnet, som har fået base i Frederikshavn. Eskadren får det overordnede ansvar for Forsvarets opgaver i danske farvande.

TEKST OG FOTO: STEFFEN FOG / FKO

INDVIELSE Oprettelsen af 3. Eskadre betyder, at opgaver som farvandsovervågning, suverænitetshævdelse og eftersøgnings- og redningstjeneste i de danske farvande nu samles i samme organisation.

Det er samtidig et signal om, at Forsvaret indretter sig efter den sikkerhedspolitiske situation og styrker suverænitetshåndhævelsen til søs.

”Den ændrede sikkerhedspolitiske situation nødvendiggør, at Forsvaret også i højere grad koncentrerer sig om sømilitære opgaver med særligt fokus på farvandene omkring Danmark, herunder overvågning, suverænitetshævdelse og myndighedsopgaver af permanent karakter i det danske nærrområde,” sagde chef for forsvarsstaben, generalløjtnant M.A.L.T. Nielsen, der selv deltog i indvielsen af eskadren.

Det samme gjorde forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen, der også glæder sig over det styrkede fokus på de nationale opgaver.

”Med oprettelsen af Søværnets 3. Eskadre bliver Forsvaret som helhed bedre til at varetage dansk suverænitetshævdelse i vores far-

vande samt at løse en lang række andre vigtige opgaver,” sagde forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen.

398 årsværk

3. Eskadre etableres på Flådestation Frederikshavn, men eskadrens enheder og langt størstedelen af de ansatte, som i årsværket tæller 398, er placeret på tjenestesteder over hele landet. Det bedste eksempel er de 21 redningsstationer, der dækker fra Bornholm til den jyske vestkyst og fra Skagen til Gedser.

”Det giver rigtig god mening at samle opgaver, der handler om de danske farvande, i samme organisation. Det gør samarbejdet og manøvreduktigheden større og synergien bedre. Eksempelvis er farvandsovervågningen og suverænitetshævdelsen nu samlet samme sted,” sagde chefen for 3. Eskadre kommandør Steen Engelbrecht Pedersen.

Ud over kystredningsstationer består 3. Eskadre af Søværnets Overvågningsenhed med patruljeskibene i Diana-klassen, miljøskibene og transportfartøjet ”Sleipner” samt skoleskibene, der varetager uddannelse af officerselever. ■

FAKTA

3. Eskadre får ansvaret for en række nationale opgaver i danske farvande.

Det gælder eksempelvis:

- Militært forsvar
- Farvandsovervågning
- Suverænitetshævdelse
- Eftersøgnings- og redningstjeneste
- Støtte til maritim ammunitionstrydning
- Hjælp til politiet og Skat
- Hjælp til redningsberedskabet
- Maritim miljøovervågning og forureningsbekæmpelse
- Hjælp under naturkatastrofer

Ud over den nye 3. Eskadre har Søværnet også 1. og 2. Eskadre:

1. Eskadre har ansvar for at opstille enheder til at løse nationale militære og civile opgaver i hele Rigsfællesskabet med særlig vægt på Arktis samt at opstille enheder til internationale operationer.

2. Eskadre har ansvar for at uddanne og opstille enheder til internationale og nationale operationer, som skal bidrage til løsning af Søværnets del af Forsvarets samlede opgavekompleks.

HÆREN HAR IGEN ET ARTILLERIREGIMENT

Danske Artilleriregimentet er genopstået efter at have været nedlagt i fem år. Genoprettelsen af Danske Artilleriregiment er en forudsætning for, at Hærens nye brigade kan få en stærk artilleriafdeling.

TEKST OG FOTO: SUNE WADSKJÆR / FKO
OG HENRIK VEJ KASTRUPSEN / DAR

INDVIELSE Hæren har fået sit artilleriregiment tilbage. H.M. Dronningen overrakte 8. februar Danske Artilleriregiments fane til chefen, oberst Torben Dixen Møller, ved en parade efter, at regimentet genopstod ved årsskiftet. En af Danske Artilleriregiments vigtigste opgaver bliver at levere en stærk artilleriafdeling til Hærens nye brigade på 4.000 mand. Enheden får navnet 1. Danske Artilleriafdeling og kommer organisatorisk til at høre under 1. Brigade, men Danske Artilleriregiment har ansvaret for at tilvejebringe artilleristerne i afdelingen. 1. Danske Artilleriafdeling vil i løbet af forligningsperioden få udskiftet samtlige våben- og køretøjssystemer m.v. Den vil blive udrustet med Hærens nye artilleripjecer Caesar, nye tunge Cardom-morterer, nye pansrede Piranha-mandskabsvogne og nye taktiske lastvogne – alt sammen bundet sammen af Hærens Taktiske Kommunikationsnetværk.

Samtidig skal Danske Artilleriregiment uddanne værnepligtige og opbygge en ny luftværnskapacitet, der kan bekæmpe fjendtlige fly og droner samt ikke mindst opretholde Hærens Tværgående

Kapaciteter. Danske Artilleriregiment viderefører nogle af de opgaver, som Hærens Kamp- og Ildstøttecenter (Hærens Kampskole) før tog sig af – det vil sige materiel, der anvendes på tværs af Hæren, for eksempel soldaters udrustning og håndvåben, pansrede hjulkøretøjer, simulation samt sikkerhed og ballistik. Regimentet får base på Oksbøl Kaserne, der i det gamle forlig hed Oksbøllejren. Frem mod 2023 vokser regimentet fra cirka 500 stillinger til cirka 675 stillinger.

Beholder sort baret

Soldaterne ved Danske Artilleriregiment bærer sort baret. Før nedlæggelsen i 2014 bar Danske Artilleriregiment grønne baretter, men de blev udskiftet med kamptroppers sorte, da den resterende artilleriafdeling kom ind under Hærens Kamp- og Ildstøttecenter. Beslutningen om at soldater ved det genoprettede Danske Artilleriregiment fortsat skulle bære en sort baret blev truffet ud fra ønsket om ikke endnu engang at skifte baretfarve og i respekt for de soldater, som har deres baggrund i Hærens Kampskole og som fortsat skal løse nogle af de samme opgaver, men nu i regi af Danske Artilleriregiment. ■

Slesvigske Fodregiment går helt tilbage til 1778. Regimentet blev nedlagt i 2000, men genopstod ved årsskiftet som del af forsvarsforliget. Nu bliver Slesvigske Fodregiment uddannelsessted for Hærens nye lette infanteribataljon.

HÆREN FÅR SIN FØRSTE LETTE INFANTERIBATALJON

Slesvigske Fodregiment i Haderslev bliver rygraden i Hærens nye kampenhed, der skal kunne sættes ind med kort varsel fra land, vand eller fra luften.

TEKST OG FOTO: SUNE WADSKJÆR / FKO

INDVIELSE Hæren har fået et nyt regiment. I begyndelsen af februar fik det genopstandne Slesvigske Fodregiment overrakt sin fane af Hendes Majestæt Dronningen ved en ceremoni på Haderslev Kaserne, hvor forsvarschef, general Bjørn Bisserup også deltog.

Slesvigske Fodregiment bliver omdrejningspunkt for opbygningen af en helt ny kampenhed i Hæren, nemlig en let infanteribataljon, der skal kunne sættes ind med kort varsel både nationalt og internationalt.

Den lette infanteribataljon skal løse opgaver, der ligger mellem dem, som specialoperationsstyrkerne har, og dem, som traditionelle hærstyrker har. Soldaterne kommer til at kunne indsættes ved hjælp af for eksempel Hercules-transportfly, helikoptere og patruljefartøjer.

”Det er en enhed, der kan indsættes i alle typer af terræn. I udgangspunktet skal soldaterne kunne løse deres opgaver til fods og ved hjælp af den udrustning, de har på sig. På et tidspunkt forventer vi at få nogle ATV'er – firehjulede motorcykler – til at understøtte bataljonens

virke, men det er ikke altid, de kan have dem med,” siger oberst og chef for Slesvigske Fodregiment, Lars Mouritsen.

Den nye bataljon skal bygges op helt fra bunden. Fuldt udbygget vil den tælle cirka 500 soldater. Det kommer til at tage fem år. På nuværende tidspunkt er bataljonsstaben på plads. Til august kommer de første værnepligtige og gennemfører deres basisuddannelse. Det danner afsæt for opbygningen af det første kompagni. Sideløbende udvikles finskyttesektionen. Fuldt opbygget vil bataljonen have et stabskompagni, tre infanterikompanier og et uddannelseskompagni med værnepligtige.

Store krav til soldaterne

Det kræver en god fysik at være soldat i den lette infanteribataljon, understreger Lars Mouritsen.

”Soldaterne, der skal indgå i den nye lette infanteribataljon, bliver soldater af en særlig støbning. De skal være robuste. De skal være feltvante. De skal kunne indsættes i alle typer af terræn og under særlige forhold. Det kræver et helt særligt mindset og stiller højere krav til soldaternes fysik end andre steder i Hæren.”

Han ser også den lette infanteribataljon som et muligt springbræt til specialoperationsstyrkerne – det vil sige Jægerkorpsset og Frømandskorpsset.

”I dagligdagen vil man have et særligt samarbejde med specialoperationsstyrker. Og den robusthed og feltvanthed, soldaterne opnår, vil måske også give blod på tanden til at søge videre ad den vej,” forklarer Lars Mouritsen.

Slesvigske Fodregiment blev nedlagt i 2000. Med genoprettelsen af regimentet i Haderslev går Hæren fra tre til fire kamptropsregimenter. Organisatorisk kommer den nye lette infanteribataljon til at høre under 2. Brigade. Regimentschef Lars Mouritsen har altid interesseret sig for virket som infanterist.

”Jeg har altid været infanterist. Det har fyldt meget i mit hjerte. Fra jeg startede for 28 år siden på Sergentskolen i Sønderborg med Slesvigske Fodregiments baretmærke og så til i dag, hvor jeg står som regimentschef for Slesvigske Fodregiment og skal stå i spidsen for at opbygge en helt ny infanterikapacitet i Danmark. Det er fremragende.” ■

FOTO: FLYVEVÅBNETS FOTIENESTE

EFFEKTIV SKYDEBANE TIL FLYVEVÅBNETS HELIKOPTERE

Helikopterbesætningerne fra Helicopter Wing Karup har fået en skydebane lige i baghaven.

AF MARTIN SCHMIDT JØRGENSEN / FKO

SKYDNING Hvor helikoptererne tidligere skulle flyves langt væk for at træne skydning, kan skytterne nu uddanne få øjeblikkes flyvning fra hangarerne i Karup.

"Når vi tager af fra basen, er vi ude på banen i løbet af et øjeblik, og det betyder, at vi hurtigt er i gang med skydningen og hvis vi har problemer med materiel, så kan vi i løbet af to minutter være tilbage og hente de stumper, vi har brug for," siger Jeppe, der er faglærer i skydning hos Operations Support Wing.

"Når vi tidligere fløj til Gniben på Sjællands Odde, skulle vi både have tankvogn, mandskab og ammunition kørt derover, samtidig med at vi skulle flyve cirka halvanden time over og hjem igen. Fik vi problemer derovre med våben eller udstyr, så måtte vi afbryde træningen og flyve frem og tilbage igen."

Den nye helikopterskydebane giver derfor et kæmpe boost i skytternes træning alene fordi al logistikken er blevet mindre omfattende, og der er mere tid til faktisk at skyde.

Hertil kommer, at kvaliteten af træningen er højere, fordi det er lettere at afgøre, om skytterne rent faktisk rammer. Førhen skød

man på skiver i vandet, hvor det kan være svært præcist at afgøre, om der er træf. Men det er lavet om med den nye skydebane, hvor skiverne lægger sig ned ved træf.

"For skytterne betyder det, at de får afgivet flere skud, og at de får større kvalitet i skydningerne, fordi vi visuelt kan se, om målet er truffet. Herude har vi sat nogle panserskiver og nogle mindre personelskiver, og når de er blevet dygtige til at ramme de store skiver, så går vi ned og rammer de små skiver, og her kan vi øjeblikkeligt se, om der er træf, eller om det er en forbier."

For helikopterskytterne, der afhængigt af type, er enten loadmaster eller tekniker ombord på helikoptererne har træningen stor værdi.

"Det er utrolig vigtigt, at skytterne er dus med det her. I bund og grund er det jo deres opgave at kunne beskytte Frømandskorpset eller andre, når de for eksempel boarder et skib. Der skal de kunne skyde på ganske tæt hold af de frømand, der er ved båden, så det er utroligt vigtigt at de føler sig dus med våbnet og med det sigtebillede, de skal have, når de skal sende en byge tæt forbi egne folk," siger Jeppe. ■

FAKTA

Helikopterskydebanen kan anvendes til at træne med både håndvåben - herunder finskyttevåben - fra Fennec samt GAU-21- og M-240-maskingeværer, der er henholdsvis 12,7 og 7,62 mm-våben og begge anvendes på EH101 og Seahawk.

Skytterne kan trænes i flere momenter, herunder for eksempel angreb under

landing og take-off. Alle discipliner kan trænes både dag og nat.

Skydebanen følger de gamle asfalterede rullebaner som nazisterne efterlod i sin tid, hvilket gør det nemt at samle de mange hylstre sammen igen.

På en almindelig skydedag bliver det nemt over 5.000 hylstre.

PÅ UDKIG EFTER LANDINGSBANER I SIRIUS-LAND

Specialister fra Flyvestation Aalborg har været i Nordøstgrønland for at lede efter nye naturlandsbaner til Hercules-fly.

ER NER

Et lille hold specialister fra Air Transport Wing Aalborg undersøger mulige improviserede landingsbaner i Nordøstgrønland. Disse vil kunne anvendes som vigtig støttestruktur ved en redningsaktion og vil naturligvis også komme i spil som nødlandingsbane for større flytyper.

FAKTA

Arbejdsgruppen vedrørende styrkelse af Forsvarsmi- nisteriets opgaveløsning i Arktis (AGFOA) har defineret følgende tiltag vedrørende landingspladser i Nordøstgrønland:

Styrkelse af evnen til etablering af midlertidige landingsbaner.

Etablering af supplerende landingsbane i Østgrønland, så flyvning med C-130 bliver muligt.

Styrkelse af evnen til etablering af taktiske landingszoner for transportfly.

Implementering af mobil optankningskapacitet i C-130 med henblik på optankning af helikoptere, fly og køretøjer på jorden i en arktisk opgaveløsning

Noget af rekognosceringen blev foretaget med drone, som kunne dokumentere de potentielle landings- og dropzoner fra luften, men den blev også anvendt til – helt lavpraktisk – at lave "high ground"- overblik og dermed effektivisere arbejdet til fods. Det er en billig og effektiv måde at få lavet luftfotos af områderne, som ellers er stort set ikke eksisterende.

AF RUNE DYRHOLM OG JOHAN B.M. / FKO

GRØNLAND Allerlængst mod nord i Rigsfællesskabet findes verdens største nationalpark, hvor Slædepatruljen Sirius siden 1950 har håndhævet dansk suverænitet. Området i Nordøstgrønland har et areal på 972.000 kvadratkilometer og er helt uden infrastruktur foruden to godkendte landingsbaner til C-130 på den knap 18.000 kilometer lange ubeboede kyststrækning. Mellem landingsbanerne på Mestersvig i syd og Station Nord, er der knap 1.100 kilometer. Den afstand er under normale omstændigheder ikke noget problem – men det vil den være, hvis der opstår en katastrofesituation med mange nødlidende et sted "midt imellem".

Den logistiske problemstilling er især blevet aktuel i takt med øget

skibstrafik, turisme og råstofefterforskning i området. Dermed er risikoen for forlis eller andre ulykker forøget. Derfor er Forsvaret i gang med at identificere flere egnede steder på kysten, hvor det er muligt at lande med den "terrængående" C-130 transportmaskine.

"Vi er, kort fortalt, på udkig efter nogle lange og jævne områder med tilstrækkelig bæreevne, hvor der umiddelbart og uden tilretning af overfladen kan etableres en improviseret landingsbane til C-130. Det er ikke en let opgave i et område med mange fjelde, og hvor vejret og temperaturen har enorme udsving. Sådanne områder vil også kunne bruges som nødlandingsbane for større flytyper, hvis de får problemer i området." Det fortæller Henrik Nicolajsen fra Z-team, der er Air Transport Wing (ATW) Aalborgs speciali-

ster i at oprette midlertidige landingsbaner ude i terrænet.

Alternative landingsbaner

De vanskelige betingelser for fremkommelighed i området er blevet adresseret i Arktisanalysen fra 2016. For at afbøde situationen er ATW Aalborg blevet sat til at undersøge og udpege alternative landingsbaner ude i den utæmmede natur. Arbejdet foregår primært med kræfter fra Z-team, der på denne opgave er blevet forstærket med personel og droneudstyr fra Flyvevåbnets Fototjeneste og forhenværende patruljemedlemmer med arktisk erfaring fra Slædepatruljen Sirius.

"Ved en skibulykke i området kan der være akut behov for at indsætte specialiseret redningspersonel og udstyr og et behov for kortest mulig afstand til evakue-

ringsstedet. Den improviserede landingsbane 'tæt på skadestedet' vil derfor danne grundlag for etablering af en Forward Operating Base (FOB). En FOB vil åbne mulighed for at 'tanke' brændstof på de indsatte redningshelikoptere samt behandle og klargøre tilskadekomne personer til luft-evakuering med større fly ud af et af de mest fjerne og uvejsomme områder i verden," fortæller Johan Brus Mikkelsen, Fire & Rescue hos ATW og forhenværende Siriusmand.

Opgaveløsningen er foregået i tæt samarbejde og med uundværlig støtte fra Arktisk Kommando via Slædepatruljen Sirius, Søværnets inspektionsskib "Hvidbjørnen" og Luftgruppe Vest.

Rekognosceringsopgaven forventes at forløbe over flere sæsoner, fordi området, der skal afsø-

ges, er meget stort, og de nye sites løbende skal undersøges.

Den første rekognoscering blev udfordret af en meget sen afsmeltning i Nordøstgrønland, men på trods af det blev der fundet to interessante områder.

Foruden søgen efter improviserede landingsbaner var Z-team også på udkig efter egnede dropzoner tæt på de "fastboendes" stationer og hytter. I dag foregår forsynings-tjeneste og depotudlægningen på kysten med skib, fly og helikopter og med et enkelt "juledrop". Man kan nemt forestille sig en situation, hvor det kan give mening at sende et fly med genforsyninger eller nødforsyninger via drop – og så om vinteren hvor det skal foregå i totalt mørke. ■

MISSION MANAGER:

"CYBERAKTIVITETER, FAKE NEWS OG SOCIALE MEDIER ER NYT FAST ELEMENT PÅ KAMPPLADSEN"

Efter et år i Estland har danske soldater registreret en række hændelser om forsøg på miskreditering, cyberangreb og påvirkning af enkeltmand. Danskerne har dog været godt rustet.

AF MARTIN FINNEDAL

HÆNDELSER Hverken krudt eller kugler har på forhånd været regnet som den største trussel mod de to gange knap 200 danske soldater udstationeret i Estland i 2018. En af de største trusler har bestået af noget så almindeligt som en smartphone. En sådan kan tilgås på mange måder enten ved hjælp af hacking eller gennem sociale medier. Eller den kan bruges til at filme i et forsøg på at bringe danske soldater i miskredit.

I en verden, hvor informationer på få sekunder spreder sig fra øst til vest og syd til nord skal der meget lidt til, før danske soldater og dermed NATO som sådan vil kunne ses som aggressorer, der truer verdensfreden.

Mission manager major Anders fra Operationsstabens J3 har været "single point of contact" for de danske styrker i Estland. Han beskriver blandt andet en situation, hvor en civil person pludselig gav sig til at heile (nazistisk hilsen) ved siden af danske soldater i uniform, mens et billede var ved at blive taget.

"Vi ved jo allesammen, at der har været danske nazister ved Østfronten i 1944-1945, hvor de blandt andet kæmpede omkring Narva. Hvis det lykkes at kæde nuværende danske soldater sammen med nazisme, kan det bruges som et led i de informationsoperationer og fake news, man bruger for at påvirke folkets perception og holdninger. Det er russerne mestre i. Det så vi også i Ukraine. Mig bekendt er denne episode ikke brugt til noget, og det er heller ikke sikkert, at den bliver. Men for at undgå det er det vigtigt, at danske soldater altid handler så korrekt som muligt," siger major Anders.

Han understreger, at han ikke ved, om hændelsen har været arrangeret eller ej. Da man aldrig kan vide det, er det vigtigt – som de danske soldater gjorde – at trække sig væk og hurtigst muligt rapportere hændelsen. De er blevet undervist i at følge en række procedurer. Hvad der så

sker, når hændelsen er rapporteret, kan major Anders af sikkerhedsmæssige årsager ikke fortælle. Men der er opstillet et beredskab og et system til lejligheden. Det samme gør sig gældende med deciderede cyberangreb eller andre forsøg på at tilgå soldaternes informationer. Ifølge major Anders er der registreret en række hændelser af forsøg på miskreditering, hacking (én soldat har oplevet at miste kontrol over sin telefon) eller anden form for mistænkelig kontakt fra for eksempel lokale kvinder.

"Vi har en række eksempler på noget, der er sket, men vi kan ikke med sikkerhed sige, om det kommer fra russere eller kriminelle eller for den sags skyld en tredje part, der arbejder for den ene eller den anden. Vi ved heller ikke, hvad der er tilfældigt eller planlagt. Det kan vi af gode grunde ikke vide. Derfor tager vi det hele alvorligt," fortæller major Anders.

Utrolig godt forbedret

Kaptajn Hjalte var kompagnichef for det første hold i Tapa i de før-

ste seks måneder af 2018. I forhold til hans tidligere udsendelse i Afghanistan har Estland været et helt andet scenarie.

"Det anderledes er jo, at man i Estland kan gå rundt i civil og opføre sig fuldstændig, som om man var i Danmark. Men det er også der, man skal være ekstra opmærksom. Nogle af mine drenge valgte at forlade en restaurant, fordi de syntes, de blev tiltalt på en ubehagelig måde. Det var ved frokosttid, og der var ingen, der var fulde, så de syntes, det var ret pudsigt. Det kunne jo have været nogle tilfældige bonderøve, men vi ved det ikke, så det blev selvfølgelig rapporteret gennem kommandovejen," fortæller kaptajn Hjalte.

Han synes, hele kompagniet blev utroligt godt forberedt. Blandt andet af Center for Cybersikkerhed, der instruerede i sikkerhed på ens personlige elektroniske devices (smartphones, tablets med videre) og demonstrerede, hvor let det er at overtage kontrollen over smartphones. Soldaterne var desuden til foredrag om

fake news. Her fik de vist eksempler på, hvor let virkeligheden, det vil sige at der er danske soldater i Estland, kan blive sat sammen med andre oplevelser og dermed vise et helt andet billede.

"Balancen mellem deciderede regler og baggrundsinformation og en forholdsvis pragmatisk tilgang til brug af internet hang virkelig godt sammen og gav god mening for mig og drengene. Konteksten var ret nem at forstå, hvis man følger bare en smule med i nyhederne, og reglerne var lette at have med at gøre. Der skete jo heldigvis ikke noget alvorligt, men det er svært at vide, hvordan det var gået uden den forberedelse," siger kompagnichefen.

Ligesom Den Kolde Krig

Ifølge major Anders kræver danske missioner i dag en tilbagevendende til samme agtpågivenhed over for trusler, som man havde under Den Kolde Krig.

"Det er grundlæggende dyderne om operationssikkerhed over for en ligeværdig modstander, som vi nu skal tage alvorligt. Et eksempel

kunne være honey traps, hvor kvinder bliver kærestes med soldater for at få oplysninger. Det virker som elementer fra en spionfilm, men det er ikke en fremgangsmåde, soldaterne har stiftet bekendtskab med i Irak eller Afghanistan. Vi skal også være opmærksomme på begreber som Den Strategiske Korporal, hvilket i al almindelighed betyder, at selv handlinger fra menige soldater kan få storpolitiske konsekvenser. Her er anvendelsen af medier og fake news et tveægget sværd, fordi de hurtigt kan blive brugt imod NATO og danske soldater på Facebook og andre sociale medier," siger major Anders.

Spredning af desinformation Seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier og ekspert i sikkerhedspolitik Flemming Splidsboel følger udviklingen i Estland tæt. Han håber at tage derover, når danske soldater fra 2020 igen skal udstationeres i Tapa. Han kan ikke umiddelbart sige noget om, hvorvidt de episoder, danske soldater har oplevet, kan bruges til at forbedre strategien fremover.

"Vi kan ikke sige noget om, hvorvidt det danske beredskab er for meget eller for lidt, for vi ved jo ikke, hvad der var sket, hvis ikke det havde været der. Men der er ingen tvivl om, at man i stigende grad bør være opmærksom på faren ved sociale medier. Det, der er nyt her, er, at der er nogle, der har interesser i at fremprovokere en situation. I Mellemosten ville det for eksempel kunne give store problemer, hvis en dansk soldat ikke respekterede de lokale *dos and don'ts*. Det var derfor vigtigt at uddanne sine soldater i opførsel og kulturelle normer. Situationen i Estland kræver, at man i endnu højere grad er forbedret på, at nogle aktivt vil sprede desinformation. Så jeg synes, man selvfølgelig skal have et beredskab og så sørge for løbende at forbedre det," siger Flemming Splidsboel. ■

TEKST OG FOTO: EMMA KIRKETERP / FKO

AFGHANISTAN Vest for Kabul, en kort helikoptertur fra den militære lufthavn i den afghanske hovedstad, ligger Camp Qargha. Det meste i Camp Qargha er sandfarvet: bygningerne, grus-stierne, hesco bastion-labyrinterne og de pansrede køretøjer. Uden for lejren tårner brune, støvede bjerge sig op, og gennem pigtrådshegnet og den lasede grønne fiberduk kan man skimte civile compounds, der ligger som beige legoklodser op ad bjergsiden. Over lejren, på den klare blå himmel, kredser ørne med store vingefang legende.

Et dannebrogssflag ved trappeopgangen til en toetagers bygning bryder farvemotonien og markerer, hvor danskerne holder til. Kaptajn Tine er én af otte danske officerer og befalingsmænd, der holder til her blandt de 400 internationale soldater, der bor i lejren.

Tine er mentor for flere afghanske officerer på officersskolen Afghan National Army Officer Academy (ANAOA). Hendes mentees, som de hedder, er blandt andet chefen og den næstkommanderende i en afdeling, der har at gøre med ledelse og instruktørvirket på skolen.

De danske mentorer er udsendt i ni måneder ad gangen. Det betyder jævnlig udskiftning af de danske mentorer, og de afghanske officerer skal derfor gang på gang vænne sig til nye samarbejdspartnere. Og det stiller krav til, at danskerne får bygget et stærkt tillidsbånd til afghanerne.

"Relationerne er tit tungere end rang i vores kortvarige forhold," siger Tine.

"Når man skal være her i så kort tid (seks måneder, *red.*) og skal have noget at skulle have sagt og være autoriseret til at komme og fortælle nogen noget, så bliver man nødt til at give noget af sig selv. Jeg vil selv lægge armene over kors og tænke: 'Du skal være her i fem minutter, hvad har du overhovedet af interesse i at være her, og hvad skal det gavne mig, hvis du ikke har?'" Så man kan ikke undgå at blive en lille smule mere personlig."

Den daglige relation

Lige uden for porten til Camp Qargha ligger et stort øvelsестerræn. Op ad bjergene slanger sig en mur, som adskiller øvelsестerrænet fra resten af området. Lejrens placering gør, at de danske mentorer og sprogofficerer, som også er i Camp Qargha, dagligt mødes med de afghanske mentees.

Ifølge oberstløjtnant Martin, som er ældste danske officer i Camp Qargha, gør placeringen også, at den relation, der skal opbygges med afghanerne, er væsentligt nemmere at få stablet på bene-

Tine er en af de otte danske officerer og befalingsmænd, der til daglig arbejder i Camp Qargha, vest for Kabul. Her er hun mentor for afghanere, der underviser kadetter på officersskolen Afghan National Army Officer Academy.

ne, når de ser hinanden hver dag.

"Der er altid udfordringer, når man skal fortælle nogen, hvordan de skal gøre ting anderledes. Dels kan de have en forståelse af, at det, de gør, er det rigtige, og dermed kan de have svært ved at se, hvorfor tingene skal laves om," forklarer Martin og fortsætter:

"Andre gange kan de være uenige i, at det, vi kommer med, er den rigtige løsning. Og igen kan der være episoder, hvor det ikke passer ind i deres kultur at gøre det på den måde, og derfor bliver det af gode grunde ikke gjort. For i sidste ende er det afghanerne, der bestemmer, hvad der skal laves om. Vi har ikke mandat til at sige, at vi vil have det på den her måde. Vi har mandat til at opbygge en relation og gennem tillid få dem til at nå en fælles forståelse for, hvordan vi kan gøre tingene bedre."

Tid til hyggesnak

I mødet mellem den danske og den afghanske kultur har Martin da også fundet nøglen til at få skabt den tillid, som hans arbejde afhænger af, så afghanerne tager imod den rådgivning, som danskerne kommer med.

"Først og fremmest drikker man rigtig meget te. Dernæst er det ligesom at opbygge tillidsbånd i Danmark: Man bruger rigtig meget tid sammen og lærer hinanden at kende," siger Martin.

En ting, Tine har lært i sit samarbejde med sine afghanske kollegaer, er, at der bliver brugt tid på høflighedsfraser og hyggesnak, før de går til arbejdet. Derudover har Tine brugt tid på at lære sine mentees at kende – og på at give dem et indtryk af hendes personlighed.

"Min egen måde at gøre det på har været at fortælle noget om mig selv, hvem jeg er, og hvordan jeg ser på nogle bestemte ting. Det har været fra det helt store abstrakte billede omkring hele verden og til, hvad jeg synes om at være i Forsvaret, hvorfor jeg har valgt at være lyshåret, hvorfor jeg har tatoveringer. Der er mange ting, de er nysgerrige på," siger Tine, der har smøget ærmerne op på sin uniformsjakke, så man tydeligt kan se hendes kendetegn: tættegnede tatoveringer i røde, grønne og turkise farver, der dækker det meste af armene og ender i en rød rose på hendes venstre håndryg.

"Igennem samtaler får man åbnet for, at de forhåbentligt får indtryk af, at man har en reel interesse for det, man skal lave hernede. Og at man vil dem det bedste," siger Tine.

"Hvis man er villig til at fortælle, og man ikke tror, der går noget af én og den autoritet, man skal have i det forhold, så giver det kun noget godt." ■

I KABUL KRÆVER TILLID TE OG TID

En stærk relation er vigtig for de danske mentorer, når de rådgiver afghanere på officersskolen i Kabul. Og det kræver lidt ekstra, når to kulturer mødes.

SEKS MÅNEDER I DEN IRAKISKE SANDKASSE GIVER MENING

Efter seks måneder i den irakiske ørken kan OIR hold 8 se tilbage og gøre status. Og med uddannelse af 16.027 irakiske soldater har det været et givtigt halvt år i sandkassen.

TEKST OG FOTO: SIMON J. ELBECK OG EMMA KIRKETERP / FKO

IRAK En flok irakiske soldater står i en stor halvcirkel rundt om en dansk instruktør. Der er lige så mange forskellige irakiske uniformer, som der er soldater. De skutter sig i vinterkulden og pakker sig ind i huer og halsediser, da Forsvarsavisen er på missionsbesøg i januar hos det ottende hold danske soldater, der er del af Operation Inherent Resolve (OIR) i Irak.

"Vi har haft et rigtig godt hold hernede på Al Asad Airbase. Der har været en god stemning og arbejdsmoral på holdet. Vi har løst opgaven godt, og udsendelsen er i det hele taget gået forholdsvis smertefrit," siger oberst Charlotte Wetche om sin tid i Irak som chef for hold 8.

Hovedmissionen i Irak er at undervise irakiske soldater i grundlæggende militære færdigheder. Det er alt fra førstehjælp, krigens love, skydebanetræning og til, hvordan man forholder sig over for vejsidebomber. Grundstammen af det ottende hold kommer fra Jydske Dragonregiment, men der er også soldater fra andre enheder – blandt andet Telegrafregimentet, Trænregimentet, Hærens Efterretningscenter, Forsvarets Sanitetskommando og Ingeniørregimentet.

I løbet af det seneste halve år har arbejdet ændret sig en anelse, da amerikanerne har ansat et privat sikkerhedsfirma til at stå for en del af sikkerheden på selve Al Asad Airbase.

Hele missionen begyndte tilbage i 2014, da terrororganisationen ISIL havde erobret en stor del af Irak. Operationen, der har til formål at nedkæmpe og skubbe ISIL ud af Irak, er stadig i gang. Og Forsvaret deltager altså i den del, der handler om at hjælpe irakerne og uddanne dem til at kunne tage vare på deres egen sikkerhed.

Visuel læring

Skydebanen er et af de steder, hvor irakerne virkelig kan rykke sig meget, når danskerne underviser dem. Men sprogbarrieren er ikke ubetydelig, når alting skal oversættes af en tolk. Derfor sørger danskerne for hele tiden at vise irakerne, hvad de skal gøre, i stedet for blot at fortælle dem det.

"Jo mere man kan visualisere kropssprog, jo bedre er det for dem. De er rigtig gode til at efterligne os, så lige så snart vi har gjort noget, så forstår de det, når de har set det," siger premierløjtnant SK på skydebanen.

De irakiske soldater, som Forsvarsavisen møder, er fra grænsebevogtningen, der står vagt ved grænsen til Syrien. Irakernes erfaring og soldaterkundskaaber er næsten lige så forskellige som deres uniformer. Nogle har meget erfaring og er dygtige soldater. Andre er helt uerfarne.

"Det her er faktisk noget, der giver rigtig meget mening. Det er en opgave, der gør, at irakerne skal kunne stå på egne ben og kunne klare sig selv," siger premierløjtnant SK.

Også chefen for det danske bidrag rejser hjem fra Irak med god samvittighed.

"Min erfaring fra de seneste seks måneder er, at de irakere, som vi træner, får en hel del ud af uddannelsen. Vi har vist, at vi kan løfte niveauet for de irakiske soldater. Så jeg tager hjem med god samvittighed. Jeg synes, at vi har opnået rigtig meget det seneste halve år her i Irak. Ikke bare i forhold til træningen af irakiske soldater, men også i forhold til andre nationers deltagelse i træningsopgaven, hvor danske metoder nu bruges som 'best practice', siger Charlotte Wetche, chef for DANCON OIR hold 8, der kom retur til Danmark i slutningen af januar og begyndelsen af februar. Hold 9 er nu på plads i Irak. ■

STYR PÅ LUFTRUMMET

RADAR og C-130J HERCULES

På et af de højeste steder på Al Asad Airbase står en dansk radar og snurrer rundt. Den leverer nærmest døgnet rundt et stabilt billede af luftrummet over Irak og Syrien. Et billede, som bliver brugt af koalitionsens fly, og blandt andre amerikanerne er meget tilfredse med det danske bidrag. "Det er de, fordi vi kan lave et godt billede af Irak og ind over Syrien her fra basen. Og så har vi en høj opetid, som det hedder. Og det betyder meget for den måde, vi kontrollerer luftrummet på," siger major Martin Mosvad fra Flyverkommandoen i Karup. Han er chef for det danske radarbidrag til kampen mod ISIL. I luftrummet over Irak er der også danske soldater til stede. Fra Flyvestation Aalborg er et C-130J Hercules-transportfly fløjet til Mellemøsten, hvor det har base i Kuwait sammen med et cirka 25 mand stort bidrag. Herfra støtter Hercules-flyet den internationale koalition med blandt andet almindelig lufttransport. En direkte konsekvens af det danske bidrag indsats er blandt andet, at US Army er gået fra at have 60 dages leveringstid på deres forsyninger ind i Irak til at være nede på kun 18 dage. Samtidig er det danske fly også en stor hjælp for det danske bidrag i Irak på Al Asad Airbase, som lettere kan få både folk og materiel ind og ud af Irak. Blandt andet har Hercules-flyet spillet en rolle i at få fløjet hold 8 ud af Irak og hold 9 ind på plads.

BEVÆBNET MED KAMERA

PRESSEOFFICER

Med omkring 250 danskere på mission i Irak er det vigtigt at holde baglandet og de pårørende derhjemme trygge og informerede. Det hjælper kaptajn Rasmus med. Han er public affairs officer på OIR hold 8. "Mit job er at dokumentere og formidle både til de pårørende derhjemme og til den brede offentlighed," forklarer kaptajn Rasmus. Udstyret med sit trofaste arbejdsredskab, sit kamera, tager han billeder af soldaterne. Både under deres opgaveløsning og træning af de irakiske soldater på basen, og når soldaterne har fri, hænger ud på 'kuffen', basens soldaterhjem, eller ser VM-finale i håndbold sammen med deres norske kollegaer. "Det er vigtigt, at vi får fortalt historien om, hvad de danske soldater laver hernede," siger Rasmus, der også står for at levere status på missionen hjem til Danmark, så den almindelige dansker sammen med soldaternes familier og venner kan følge med i missionens fremskridt og soldaternes hverdag på Al Asad Airbase.

Presseofficerens vigtigste opgave er at forevige og formidle opgaveløsningen på missionerne.

MAJA SAMLER IND TIL VETERANER

INDSAMLING

Omkring 12.000 kroner bliver overdraget veteranforeningen Støt Soldater & Pårørende, når hold 8 er kommet hjem til Danmark. Pengene er tjent af overkonstabel Maja i hendes fritid på Al Asad Airbase. Hun er også uddannet sportsmassør. "Det har givet mig energi og glæde hver eneste dag, at jeg kunne hjælpe mine kolleger hernede," siger Maja. 100-150 danske og amerikanske soldater har været omkring Majas blå briks, hvor de er blevet behandlet for så forskellige ting som ømme ben, hold i nakken og overbelastninger. "Jeg har desværre slet ikke haft tid til få behandlet alle dem, der havde brug for det, selvom jeg brugte op mod fire timer om dagen i containeren. Men mit arbejde som soldat har altid kommet i første række," siger Maja. Soldaterne betalte 20 dollar for en behandling. Og de penge går nu ubeskåret til Støt Soldater & Pårørende. "Jeg glæder mig vildt meget til at kunne overrække pengene til SSOP. Og jeg er så glad for den støtte og opbakning, jeg har fået for dette projekt. Det var det perfekte match: Soldater, der hjælper soldater," siger Maja.

Maja har samlet godt 12.000 kroner ind til veteranarbejdet igennem sit fritidsjob. Foto: Kaptajn Rasmus / OIR8

Danske ingeniørsoldater hjælper til ved udvidelser og ændringer af Al Asad Airbase.

LEJRENS PEDELLER – OG MEGET MERE

PANSERINGENIØR

"Jeg elsker mit job," siger seniorsergent og sektionsleder Anders kort og godt om at være udsendt til Irak som panseringeniør for Ingeniørregimentet. Opgaverne for de danske ingeniører er mange i lejren, og de betegner sig selv som lejrens pedeller, der løser både små og store opgaver. Når dørene binder, låsen knirker, eller kølecontainerne ikke køler, så er det Anders og hans folk, der rykker ud. Derudover har Anders igennem flere måneder netværket med amerikanerne, og på den måde har ingeniørerne fået andre og flere opgaver mellem hænderne. "Blandt andet bliver vi indimellem tilkaldt, når lejren skal udvides eller ændres, hvor vi så kan hjælpe amerikanerne med for eksempel at bygge Hesco-hegn, der skal beskytte mod fragmenter fra indkomne granater," fortæller seniorsergent Anders.

Dansk PUMA-drone bliver sendt af sted på mission over Al Asad Airbase.

DANSK DRONE STYRKER SIKKERHEDEN

DRONE

Hvis man kigger virkelig godt efter, kan man se en lille bitte sort prik på himlen over området ved Al Asad Airbase. Det er den danske PUMA-drone, der hver eneste dag er på vingerne og sørger for sikkerheden omkring basen. "Vores opgave er at overvåge området omkring basen for at imødegå trusler fra Islamisk Stat. Det gør vi ved hele tiden at observere området fra luften," siger oversergent Morten, der er gruppefører for UAS-gruppen på Al Asad Airbase. Dronen er en amerikansk bygget PUMA AE. Den flyver i flere timer ad gangen og er typisk kun på jorden for at få skiftet batteri, inden den bliver sendt af sted igen. I begyndelsen af missionen i 2015 blev den brugt til at holde øje med ISIL, der var i nærheden af basen. Og her fem år senere er der stadig behov for at holde øje med byerne og ørkenen. "Vores primære opgave er at holde øje med Force Protection, altså beskyttelse af egne styrker, koalitions partnere og basen som helhed," siger Morten.

Rasmus fra Ingeniørregimentet og tolken Hassan underviser irakiske soldater i, hvordan de skal handle, hvis de finder – eller kører på – en vejsidebombe.

TEGN I SANDET

IED

Risikoen for, at de irakiske soldater kører forbi eller på en vejsidebombe, når de patruljerer mellem deres vagtposter ved den irakiske grænse, er stor. Derfor er det vigtigt, at de ved, hvordan de ser efter tegn på nedgravede sprængladninger i ørkensandet, kender forskel på konventionelt-produceret, ueksploderet ammunition og vejsidebomber (IED), og ved hvad de skal gøre, hvis de kører på en af delene, så de kan redde sig selv og hinanden ud af situationen. Alt det hjælper såkaldte counter-IED advisors fra Ingeniørregimentet irakerne med. En af dem er korporal Rasmus fra 5. EOD-kompagni. "Det, vi prøver på, er ikke at lave en dansk løsning til et irakisk problem," siger Rasmus og forklarer, at en del af irakerne faktisk har prøvet at køre på IED'er før. "Vi prøver i samarbejde med irakerne at høre, hvad de plejer at gøre, og så forbedre deres metoder med de erfaringer, vi har. Så vi i samarbejde med irakerne får lavet en irakisk løsning til et irakisk problem. Så de rent faktisk kan bruge det, vi underviser dem i," siger han.

KIRURGHOLDET

Det danske kirurgbidrag på Al Asad Air Base i Irak består af 12 personer. Fire læger og tre sygeplejersker fra det civile sundhedsvæsen samt fem medics fra Trænregimentet i Aalborg.

De arbejder på basens felthospital, som er ledet af amerikanerne.

Bidraget er udsendt i foreløbig seks måneder - fra oktober 2018 til april 2019.

Samarbejde og kommunikation er i fokus under danskernes øvelse med amerikanerne, da de ikke træner den fulde kirurgiske procedure. Under en rigtig operation ville holdet være iklædt kitler, men af hensyn til mængden af materiel på felthospitalet sparer de på sprøjter, slanger og skalpeller - og altså også kitler - under øvelsen og gemmer det til, når det virkelig gælder.

KIRURGERNE PÅ FELTHOSPITALET ER SOLDATERNES LIVSFORSIKRING

For første gang har et dansk kirurghold været udsendt til felthospitalet på Al Asad Airbase i Irak. Selv om de ikke har haft rygende travlt, udfylder de stadig en vigtig funktion for soldaterne.

TEKST OG FOTO: EMMA KIRKETERP / FKO

IRAK "Vi har brug for flere folk til at gøre det her," siger anæstesiologen på engelsk ud i felthospitalets traumemodtagelse. Hun står ved en såret soldat, der ligger på en grøn bære. Fiktive granatsplinter har ramt ham i armen, brystet og maven.

Bag en rød linje, der er malet på det grå betongulv for at give læger, sygeplejersker og medics plads til at undersøge traumepatienten, står flere klar til at træde til.

En amerikansk medic kommer rullende med et kranlignende røntgenapparat og en computer med hjul hen til patienten. Anæstesiologen får de flere hænder, hun efterspurgt. De løfter patienten op, konstaterer, at der ikke er nogen udgangshuller, og placerer så en plade under ham, så de kan røntgenografere og få overblik over skaderne fra splinterne.

"X-ray," siger den amerikanske medic og efterligner lyden af et røntgenapparat, mens han trykker på udløseren. Alle træder et skridt tilbage.

Danske kirurger, sygeplejersker og medics er i gang med en øvelse sammen med

amerikanere på felthospitalet på Al Asad Airbase, der ligger i det vestlige Irak.

Efterspurgte kirurger

Det er første gang, Forsvaret udsender et helt kirurghold til Al Asad Airbase i forbindelse med bidraget til Operation Inherent Resolve. Men langt fra første gang, at danske kirurger har været udsendt for det danske forsvar til felthospitaler i konflikt- og krigsramte områder rundt omkring i verden. Eksempelvis var danske kirurger, læger og sygeplejersker udsendt til Camp Bastion i Afghanistan og Helmandprovinsen.

Denne gang består holdet på luftbasen af 12 personer, hvoraf fire er civile læger, tre er civile sygeplejersker, og de resterende fem er medics fra Trænregimentet.

Basens felthospital er ledet af amerikanerne, som kun har medics med forskellige specialer. Derfor er der brug for kirurger, hvis soldaterne skulle blive hårdt såret. Og dem stiller det danske forsvar med denne gang.

"Hele koalitionen har en massiv mangel på sundhedsfagligt personel, og amerikanerne, der leder koalitionen, efterspørger medical support," siger stabslæge Henrik

Staustrup, der er operativ chef i Forsvarets Sanitetskommando.

Tre patienter behandlet

Pludselig får patienten i dagens øvelse svært ved at trække vejret. Hans brystkasse hæver og sænker sig urytmisk. Hans lunge er kollapsede, så anæstesiologen finder en nål frem fra en vaskebalje, der står på et bredt reolsystem af træ og lader, som om hun stikker den i som ventil.

Kirurgerne på felthospitalet er trænet i at lave nødkirurgi. De behandler de værste patienter, der for eksempel er blevet skudt, brændt eller sprængt i luften. Dem, der mister livet, hvis de ikke får behandling med det samme.

"Vores vigtigste opgave er at stabilisere patienterne og lave *damage control surgery* på dem. Det vil sige kirurgi, der varer 60-90 minutter. Og hvis de er hårdt såret, så at få dem hurtigst muligt evakueret til Bagdad," forklarer Visti, der er speciallæge i anæstesiologi og fungerende overlæge på Role II, som er den del af felthospitalet, der tager sig af traumepatienterne.

Kirurgbidraget har været udsendt til Al

Asad Airbase siden oktober 2018. I den periode har de behandlet alt fra blindtarmsbetændelse, nyresten og hjerteanfald til en brækket fod samt en hel del sportsskader. De mest alvorlige traumepatienter, kirurgteamet har opereret på basens felthospital, var en irakisk soldat med et stort skud-sår i underbenet og en anden iraker med skader fra et trafikuheld på basen.

Så rent kirurgisk har der ikke været travlt. Heldigvis. Alligevel udfylder holdet en vigtig funktion, mener holdfører Søren.

"En vigtig ting ved den her opgave er at minde os selv om, at vi er en forsikring. Vi er ikke et værktøj, som skal anvendes. Vi er den livsforsikring, som man helst ikke vil bruge. Men hvis man får brug for den, er vi der," siger kaptajn Søren fra Trænregimentet.

"Det lyder lidt pladderromantisk, men jeg synes, det er en enormt berigende opgave at være udsendt og hjælpe nogen. Og så er det jo godt, at der ikke har været alt for mange at hjælpe, men dem, der har været, har vi sendt godt videre," siger Søren. ■

Det danske flagskib *Thetis* sammen med en af minerydningsdronerne.

DANMARK OVERTAGER KOMMANDOEN OVER NATO'S MINERYDDERE PÅ HAVET

I hele 2019 har Danmark kommandoen over den ene af NATO's minerydningsstyrker på havet. Opgaven består i at holde sejlruterne fri for farlige miner.

Peter Krogh, kommandørkaptajn og leder af minerydderstyrken i hele 2019 modtager kommandoen.

Undervandssonar til lokalisering af miner.

Minerydningsdrone med undervandssoner.

TEKST OG FOTO: STEFFEN FOG / FKO

MINER I hele 2019 er det et af Forsvarets inspektionsskibe, der kommer til at have det overordnede ansvar for NATO's indsats for at fjerne gamle søminer i Østersøen og den østlige del af Atlanterhavet.

Styrkens opgave er at sikre, at der ikke er nogen trussel fra miner, der kan udgøre en fare for skibsfarten og vores allierede skibe, siger Peter Krogh, kommandørkaptajn og leder af mineryddningstyrken i hele 2019. Det vurderes, at der blev udlagt omkring 180.000 miner i Østersøen i perioden mellem 1848 og 1945, mange af dem i Første- og Anden

Verdenskrig. Af disse er omkring 35.000-50.000 blevet fjernet eller sprængt væk. Der er med andre ord mange miner tilbage.

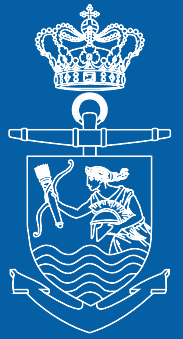
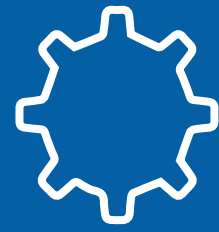
Den NATO-minerydningsstyrke, som Danmark har fået kommandoen over i 2019, bliver betegnet SNMCMG1. Det står for Standing NATO Mine Countermeasures Group number 1.

Den består af fem-seks skibe, som forskellige NATO-lande stiller til rådighed for styrken. Der er en løbende udveksling af, hvilke skibe der indgår. Når styrken når sit højdepunkt i 2019, vil 10 skibe indgå, og i alt 20 forskellige skibe vil i løbet af 2019 have været en del af styrken.

Danmark vil som sagt lede styrken, og det vil ske med udgangspunkt i flagskibet "Thetis", der er særligt udstyret til opgaven. Det betyder blandt andet, at skibet kan medtage de danske mineryddere en del af året.

"Vi bruger en undervandssonar til at finde minerne, og når de er lokaliseret, sender vi vores undervandsrobotter eller dykkere ned til dem og fjerner dem eller sprænger dem væk," forklarer Peter Krogh, og fortsætter:

Hvis det ikke kan lade sig gøre, så bruger vi ministrygere. En ministryger slæber udstyr efter sig, som kan simulere et rigtigt skib og på den måde få minen til at detonere i god afstand af skibet. ■

FAKTA

Det primære operationsområde vil være den nordlige del af alliansens ansvarsområde inklusiv Østersøen og det østlige Atlanterhav.

Der ligger fortsat mange miner i verdenshavene. De udgør en potentiel fare. Mange af dem stammer fra Første- og Anden Verdenskrig.

Når flådestyrkerne bevæger sig rundt, deltager de i øvelser, hvor de kommer frem. Minerydningsgrupperne afsøger løbende farvandene, de bevæger sig igennem og fjerner miner, som er til fare for skibstrafikken.

Styrken vil i løbet af året med sikkerhed finde og uskadeliggøre miner eller anden ammunition, hvilket både den danske enhed og den resterende del af flådestyrken har en stor erfaring med.

Flådestyrken vil under dansk ledelse foruden det danske flagskib blandt andet bestå af enheder fra Tyskland, Holland, Belgien, Norge, England, Polen, Portugal, Estland, Letland og Litauen.

Forsvarets samlede bidrag til SNMCMG1 vil udgøre cirka 100 personer i 2019. Styrkechefen og hans stab udgør ca. 10 personer. *Thetis* besætning er på cirka 50 personer og den danske minerydningsenhed er 30 personer.

Den danske minerydningsenhed MCM DNK:

Det danske minerydningsbidrag er en mobil og fleksibel enhed, som består af containere, der kan placeres på et skib.

Det danske modulære minerydningsystem vil være om bord på "Thetis" i to gange tre måneder i 2019.

Containerne indeholder dykkermateriel og et kommandomodul, hvorfra et antal minerydningsfartøjer, kaldet droner, kan fjernstyres. Dronerne er ubemandede, og dermed kan personellet arbejde i sikker afstand fra minefeltet.

Når den danske minerydningsenhed er indsat de to gange tre måneder, skal den være om bord på flagskibet "Thetis".

NYE PRODUKTER TIL FELTRATIONEN

For nylig var et stort og bredt repræsenteret deltagerpanel fra Forsvaret samlet for at smage på et væld af produkter i forbindelse med nyt udbud på produkter til feltrationen.

TEKST OG FOTO: CAMILLA ADAMS / FMI

SMAG Smagsløgene kom på overarbejde hos deltagerpanelet, som for nylig var samlet for at smagsteste samlet set 100 produkter fra de leverandører, som havde budt ind på udbuddet på nye produkter til feltrationen.

Udbuddet på nye produkter fungerer som et samarbejde mellem Forsvarets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) og Center For Militær Fysisk Træning (CMT) under Forsvarets Sanitetskommando (FSK).

”Lige nu har vi et stort panel, som sidder og smagstester og laver det, vi kalder en sensorisk test, hvor deres input bliver afgørende for de fremtidige produkter. Og når vi siger afgørende, så er det jo, fordi det er smag, det handler om. Et er at have nogle produkter, som næringsmæssigt indeholder det, de skal, for at underbygge en arbejdsopgave, men det skal også smage godt,” forklarer major Klaus Gabriel Sørensen fra CMT under smagstesten.

Samlet vurdering

Det er ikke blot smagen, som er i fokus under smagstesten. Ved en sensorisk test vurderes ligeledes duft, udseende og konsistens. Den enkelte deltager giver hvert produkt en karakter fra et til ni, og den samlede vurdering fra deltagerpanelet er med til at beslutte, hvilke produkter der skal indgå i feltrationen.

Denne gang kan soldaterne også se frem til nye produkter.

”Siden sidste udbud på feltkost har der været nye ønsker og behov fra soldaterne. Én af de ting, der har været efterlyst, er smørbart chokoladepålæg. Og så har beef jerky, som er tørret kød, også været efterspurgt. Så denne gang putter vi også sådanne produkter i,” siger Klaus Gabriel Sørensen.

Stor variation

Det er vigtigt, at man ikke dag efter dag præsenteres for de samme produkter i feltrationen, når man er i felten. Derfor er der også mange forskellige menuer på kortet. På de nuværende kontrakter på feltkost kan der bestilles 24 forskellige menuer, og med det nye udbud satser FMI på at gøre variationen af retterne endnu større.

”Nogle produkter såsom energibarer og pålæg er der ikke lige så stor variation på, og det vil man derfor møde flere gange. Det er inden for selve hovedmåltiderne og morgenmåltiderne, at der er stor variation på retterne,” forklarer Klaus Gabriel Sørensen.

Nu er medarbejderne i FMI ved at tælle testpersonernes point op, så der kan arbejdes videre med at finde de endelige vindere af udbuddene. Vinderne forventes fundet i løbet af foråret, og de første pakker af de nye feltrationer forventes at kunne udleveres efter sommerferien. ■

FAKTA

Et bredt repræsenteret testpanel har deltaget i sensorisk test af 100 produkter fra forskellige leverandører.

Ud over smagen på feltkosten skal næringsværdien også være helt i top. En feltration indeholder derfor cirka 3.700 kilokalorier, hvilket udgør det gennemsnitlige behov for en person på 80 kilo.

Særlige behov og hensyn såsom vegetarkost, halalkød og diverse allergier kan særbestilles.

Udbuddet er delt op i fem delaftaler:

Brød og tilbehør

Energiprodukter

Præfabrikerede måltider

Frysetørrede måltider

Diverse + varme drikke

VIGTIG MILEPÆL I ANSKAFFELSEN AF NYT ARTILLERI ER NÅET

Der var stor tilfredshed i projektgruppen for indkøb af nye artillerisystemer, da den gæstede Nexter Systems' produktionsfaciliteter for at vurdere den fysiske placering af udstyr i kabinen på den nye Caesar 8x8.

TEKST OG FOTO: CAMILLA ADAMS / FMI

ARTILLERIPJECE

"Vi har fundet ud af, at der faktisk er mere plads i kabinen, end vi havde regnet med i den første udgave. Det, mener jeg, er med til at sikre at soldaterne får en rigtig god arbejdsplads, når de på et tidspunkt skal til at betjene det her våbensystem. Og at have en god arbejdsplads både når man sidder i førerhuset, og også når man står bagved kanonen og skal skyde granater af, det kan man jo kun blive glad for," lød det fra seniorsergent Morten fra Danske Artilleriregiment (DAR),

da han smilende sad bag rattet i den prototype, som leverandøren Nexter havde bygget op til anledningen.

Fra 3D til prototype

Den seneste gang, projektgruppen var på besøg hos den franske leverandør, var det også for at vurdere placeringen af det såkaldte Government Furnished Equipment (GFE), som er en fælles betegnelse for det danske udstyr, Forsvaret selv vælger at integrere i køretøjerne. Dette gælder alt lige fra våbenholdere til skærme, antenner og radiosystemer. I modsætning til denne gang, hvor leverandøren havde byg-

get en vogn og integreret det rigtige udstyr, var det seneste besøg centreret om en såkaldt 3D-seance. Her skulle brugerne ved hjælp af avanceret 3D-teknologi vurdere, hvordan GFE-udstyret skulle placeres for at leve op til soldaternes behov.

"I forhold til sidst vi var her for snart et år siden, så er det denne gang en rigtig bil lavet af stål og ikke en computergenereret 3D-mock-up. Grundet den store geografiske afstand, hvor en stor del af kommunikationen med leverandøren fungerer via mails og CAT-tegninger, som nogle gange kan være svære at tyde, har det været

svært at vide, om leverandøren har forstået de budskaber, vi kom med. Men som vi kan se nu, har Nexter udviklet et godt produkt," fortæller Morten.

Artillerisystemerne på dansk grund

Den prototype, som projektgruppen blev præsenteret for denne gang, var Nexters egen prototype, og dermed ikke et færdigt produkt. Men der går ikke længe, før leverandøren går i gang med at producere de danske Caesar 8x8 artillerisystemer, som forventes leveret ved udgangen af 2019 og strækker sig ind i første halvdel af 2020. ■

FAKTA

Der indkøbes til en start 15 styk Caesar 8x8 artillerisystemer.

Leverandøren er Nexter Systems, Frankrig.

De nye artillerisystemer planlægges leveret til 1. Artilleriudvalget i Oksbøl fra udgangen af 2019 og ind i første halvdel af 2020.

De skal udgøre brigadeniveauets primære indirekte ildstøttemiddel.

ALLE NI SEAHAWKS OVERDRAGET TIL FLYVERKOMMANDOEN

Generalmajor Flemming Lentfer, direktør for FMI.

Onsdag 12. december kunne Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) officielt overdrage den sidste af de nye Seahawk-helikoptere til Flyverkommandoen på Flyvestation Karup.

TEKST OG FOTO: CAMILLA ADAMS / FMI

OVERDRAGELSE

Anskaffelsen af de ni nye skibsbaserede helikoptere til Forsvaret har kørt på skinner. De tre første Seahawk-helikoptere blev leveret i maj 2016, og de resterende seks helikoptere er herefter blevet leveret løbende. De to sidste kom til Danmark den 31. juli i år.

Men Seahawk-projektet indeholder langt mere end bare anskaffelsen af de ni helikoptere.

"Det er et af de første projekter i Forsvaret, der er 'all-encompassing'. Det vil sige, at ud over selve helikopterne omfatter det blandt andet også støtteudstyr, missionsplanlægningssystem, skibstilpasninger, en full mission-simulator samt tilbygningen af nye faciliteter ved hangar 23 på Helicopter Wing Karup og en tilpasning af bygningerne ved hovedværkstedet på Aalborg," fortalte generalmajor Flemming Lentfer, direktør for Forsvarsministeriets Materi-

el- og Indkøbsstyrelse (FMI), til overdragelsesceremonien.

Erstatning for Lynx

Anskaffelsen af de nye skibsbaserede helikoptere var en politisk beslutning fra forsvarsforliget 2010, hvor det var anført, at Forsvaret skulle have nye helikoptere, som dels kunne erstatte de tidligere Lynx-helikoptere og dels kunne styrke Søværnets evne til opgaveløsning i Nordatlanten og Arktis samt i internationale operatio-

ner. Men skiftet fra den noget mindre Lynx-helikopter har samtidig betydet en tilpasning af Søværnskommandoens helikopterbærende enheder til Seahawk-helikopterne. For inspektionsskibene af Thetis-klassen har dette blandt andet betydet en større ombygning af hangarfaciliteterne, som er blevet gennemført ved Orskov Yard i Frederikshavn.

De ni Seahawk-helikoptere er nu officielt overdraget til Eskadrille 723 på Helicopter Wing Karup. ■

DER MANGLER STØVLER: DE ER PÅ VEJ

Soldater skal kunne regne med, at Forsvaret kan udlevere de rigtige støvler året rundt. Hærkommandoen arbejder med FMI på en langtidsholdbar løsning.

AF FORSVARSKOMMANDOEN

FODTØJ Støvler har været en mangelvare på flere af Forsvarets depoter i årets først uger. Men der er nye forsyninger på vej. Inden udgangen af marts forventer Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI), at der kan leveres knap 20.000 nye støvlepar.

Samtidig arbejder Hærkommandoen og FMI på en mere langtidsholdbar løsning.

”Når vi i Hæren har en forventning om, at alle bærer Forsvarets udleverede støvler, skal soldaterne også kunne forvente at få udleveret støvler af høj kvalitet på Forsvarets depoter. Det har desværre ikke været tilfældet, og nogle oplever lige nu at gå forgæves, når de skal have udleveret eller ombyttet støvler. Det bliver der arbejdet på at gøre bedre,” siger stabschef for Hærkommandoen oberst Henrik Graven Nielsen.

Ombytning sendte lagerbeholdning i bund

Flere tjenestesteder har i januar og februar meldt fuldt stop for udlevering og ombytning af støvler, fordi der skulle være støvler nok til de værnepligtige, der begyndte i februar.

Det kommer ikke som en overraskelse for nogen, at de værnepligtige også skal have støvler på, men der har været et betydeligt større træk på lagerbeholdningen af støvler end forventet.

I sidste halvår af 2018 blev der således udleveret 4.000 par støvler mere end i samme periode året før, primært på grund af ombytning fra M/12 til M/18.

Fastansatte med akut behov kan fortsat få udleveret støvler, såfremt størrelsen er

på lager. Alternativt får de tilbudt en sikkerhedsstøvle, indtil den rigtige størrelse er på lager igen.

Skærpet fokus på faktisk behov, størrelser og tilgængelighed

Oberst Henrik Graven Nielsen lægger ikke skjul på, at Forsvaret skal blive bedre til at imødegå mangel på støvler og andet vigtigt materiel til soldaterne. Derfor vil Hærkommandoen sammen med Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) nu måned for måned følge op på, hvad der er blevet udleveret og holde beholdningen op mod det forventede behov.

”Der er behov for øget fokus, når Hæren, Flyvevåbnet, Søværnet og Hjemmeværnet trækker på samme beholdning, og vi samtidig skal sikre, at der er støvler til alle – i de rigtige størrelser og på alle depoter. Det skal soldaterne kunne forvente, men vi er der ikke endnu,” siger Henrik Graven Nielsen.

Selvindkøbte støvler ikke en løsning

Hærkommandoen står fast på uniformsbestemmelsens krav om at bære udleverede støvler. Det er derfor ikke en løsning at bede soldaterne købe egne støvler, hverken på egen eller Forsvarets regning, understreger Henrik Graven Nielsen.

”Dels ønsker vi et uniformt udtryk, og dels vil det medføre massive udgifter løbende at teste et uendeligt og skiftende udvalg af støvler fra det civile marked for at godkende dem til militært brug. Løsningen er et tilpas udvalg af støvler i god kvalitet på Forsvarets depoter.”

Hærkommandoen vil løbende opdatere medarbejderne om støvle-situationen via ForsvarsInfo. ■

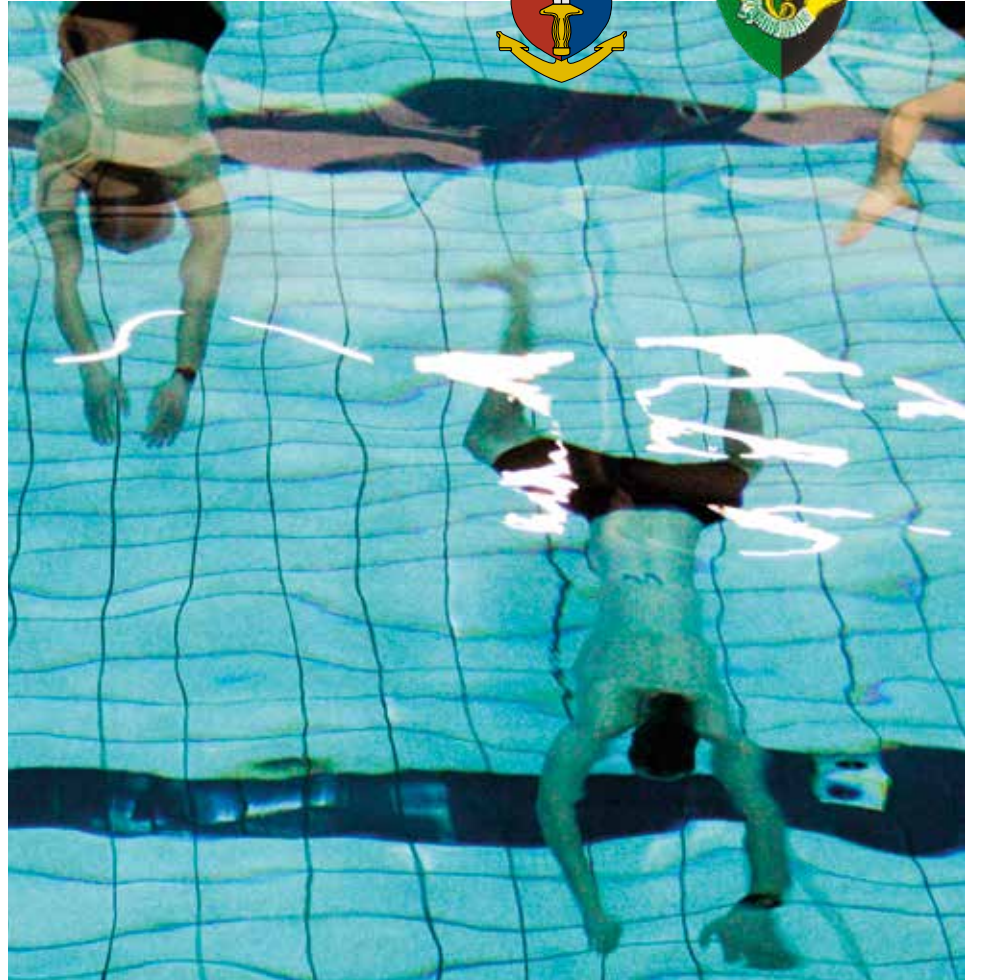
Aspiranter ved bassinkanten på Søværnets Center for Sergent og Maritim Uddannelse.

Jægerkorpset har ansvaret for undervisningen i felttjeneste.

En del af den fælles uddannelse er svømmeundervisning, som foregår i Frederikshavn.

NY FÆLLES UDDANNELSE FOR SPECIALOPERATIONSSTYRKERNE ER I GANG

36 aspiranter er begyndt på Specialoperationsstyrkernes nye fælles basisuddannelse i Frederikshavn, hvor de undervises i basale militære færdigheder, inden uddannelsen ved Jægerkorpsen og Frømandskorpset begynder.

TEKST OG FOTO: JULIA LIBERATI / FKO

UDDANNELSE

Det er første gang, at aspiranter til både Jægerkorpsen og Frømandskorpset er samlet i Frederikshavn til en seks uger lang basisuddannelse. Basisuddannelsen er første del af den nye operatøruddannelse, der foregår i fælles moduler og ved henholdsvis Frømandskorpset og Jægerkorpsen.

”En fælles uddannelse giver god mening på mange måder. Blandt andet fordi der allerede er en del af de to korps’ metoder og kompetencer, der overlapper hinanden,” siger chefen for Specialoperationskommandoen, generalmajor Peter Boysen.

I 2018 blev det besluttet, at der skulle laves en ny uddannelsesstruktur for ansøgere til Forsvarets specialoperationsstyrker. Den nye uddannelsesstruktur indeholder to væsentlige nye tiltag – civile kan nu også søge ind til Jægerkorpsen, og nogle af faserne i uddannelsen foregår i samspil mellem de to korps.

”En uddannelse med fælles forløb vil skabe mere sammenhæng og give soldaterne bedre forståelse for og indblik i hin-

andens metoder og evner, og derudover udnytter uddannelsen de samlede ressourcer bedre,” siger generalmajor Peter Boysen.

Igennem hele uddannelsen vil aspiranterne blive vurderet af Jægerkorpsens og Frømandskorpsets instruktører, så det i efteråret til sidst kun er de bedst egnede aspiranter og elever, der bliver optaget i et af de to korps.

Civile jægeraspiranter klædes på

På Søværnets Center for Sergent og Maritim Uddannelse i Frederikshavn har 36 unge mænd således siden begyndelsen af januar modtaget uddannelse i grundlæggende militære færdigheder, taget speedbåds-certifikat, oparbejdet skydefærdigheder, fået svømmeundervisning og meget andet. 19 aspiranter er optaget med henblik på at komme til Frømandskorpset og 17 aspiranter er optaget med henblik på at komme til Jægerkorpsen.

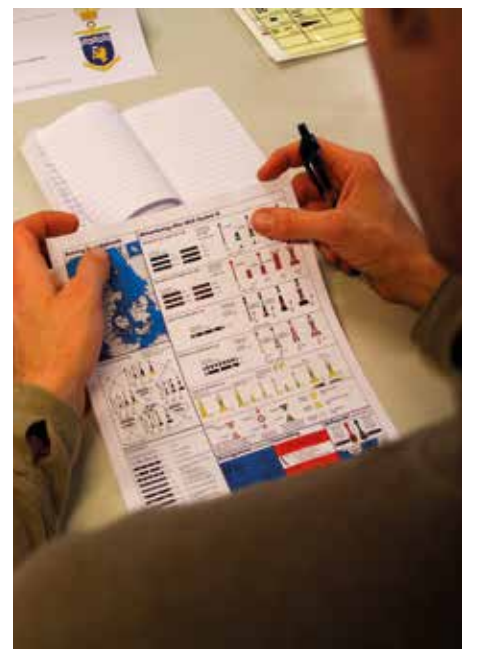
Selv om det for første gang er muligt for civile at søge ind som aspirant til Jægerkorpsen, er der ikke kommet nogen ind denne gang.

”Det, vi skal bruge tiden i Frederikshavn

til fremover, er at få civile og meget unge i systemet klædt ordentligt på til at blive en del af Forsvaret og forhåbentlig på den lange bane blive en del af specialoperationsstyrkerne,” siger instruktør Nielsen, der har været instruktør i Jægerkorpsen i syv år.

At basisuddannelsen i Frederikshavn er fælles ses blandt andet i svømmebassinet, hvor Frømandskorpsets instruktører har overtaget en del af undervisningen for Jægerkorpsens aspiranter. Tilsvarende har Jægerkorpsens instruktører ansvaret for dele af undervisningen i eksempelvis felttjeneste og orienteringslære for begge af korpsenes aspiranter og elever.

Undervejs i uddannelsen vil aspiranter fra Jægerkorpsen og elever fra Frømandskorpset møde hinanden til fælles uddannelse flere gange, men der vil også være faser, hvor Jægerkorpsens uddannelse foregår ved Jægerkorpsen i Aalborg, og uddannelsen ved Frømandskorpset foregår på Marinestation Kongsøre på Sjælland, hvor Frømandskorpset hører til. ■

LÆS MERE OM:
HVORDAN OPTAGELSERNE TIL DE TO KORPS FOREGÅR:

Frømand: <https://karriere.forsvaret.dk/uddannelse/varnsfalles/froemand/>

Jægersoldat: <https://karriere.forsvaret.dk/uddannelse/varnsfalles/jagersoldat/>

FORSVARET PÅ **DE SOCIALE MEDIER**Følg Forsvaret på **INSTAGRAM** her:
<https://www.instagram.com/forsvaret.dk/>**JEG LÆSER, SER OG HØRER**

Vil du være SoMe-ambassadør for Forsvaret?

Forsvarets kommunikationsafdeling søger SoMe-ambassadører, som blandt andet skal være med til at booste Forsvarets Instagram.

AF CELINE EMMA LA COUR / FKO

Forsvarets Instagram-profil, [forsvaret.dk](https://www.instagram.com/forsvaret.dk), har rundet 15.000 følgere, og nu har vi brug for dedikerede medarbejdere, som vil være med til at holde den store interesse ved lige eller gøre den endnu større. Scroller man ned ad Instagram-profilens feed, opdager man hurtigt, at mange medarbejdere allerede

har bidraget med indhold ved at bruge hashtagget #værdatkæmpefor. SoMe-ambassadørerne skal dertil levere indhold til Instagram-profilens story, så vores følgere herunder nuværende og måske kommende medarbejdere, får et autentisk, medarbejdernært og unikt indblik i Forsvaret som arbejdsplads. Så er du en SoMe-haj, og skræmmes du ikke af ord som posts, followers, likes, stories og hashtags, så er det måske dig, vi leder efter.

Det vil bestemt ikke blive krævende at være SoMe-ambassadør – det eneste krav er, at du til tider trykker på billed-

eller videoudløseren på telefonen og sender indholdet til os. Derudover er det planen, at du cirka en gang hver anden måned skal mødes med resten af ambassadørholdet til en SoMe-briefing.

Hvis det lyder som noget for dig, så kontakt fko-i-ksp06@mil.dk hurtigst muligt. Bliver man udtaget til at være ambassadør, får man tilsendt Forsvarets #værdatkæmpefor-merchandise som tak. Vi glæder os til at høre fra dig. I mellemtiden bringer vi her netop to kommende SoMe-ambassadørers #værdatkæmpefor-billeder, som er blevet repostet på Forsvarets Instagram-profil:

forsvaret.dk • Følger

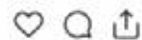
forsvaret.dk Glad soldat på skydebanen med sit nye Slesvigske Fodregiment baretmærke 🇩🇰 Slesvigske Fodregiment er genopstået i 2019 og er Hærens fjerde kamptrope-regiment. Det skal være uddannelsessted for Hærens lette infanteribataljon. REPOST fra [@jepeknudsen](#) #værdatkæmpefor #slesvigskefodregiment #letinfanteri #hæren #kamptroperne #infanteri #forsvaretdk

Vis alle 35 kommentarer

[doktor_img](#) [@jepeknudsen](#), jeg ved at jeg lå omkring 140kg total i Estland i hvert fald 🙄

[jepeknudsen](#) [@doktor_img](#) Rip

[doktor_img](#) [@jepeknudsen](#), jeg blev ret rinneri is. Vordens bedste dankekur.

forsvaret.dk • Følger

forsvaret.dk Dansk soldat på vej hjem fra Afghanistan efter at have fuldført sin udsendelse af [DK](#) REPOST fra [@pcblokald](#) #endoftour #resolutesupport #værdatkæmpefor #goodbyeafghanistan #cominghome #påvejhome #forsvaretdk

Vis alle 7 kommentarer

[jesper.galsklint](#) Velkommen hjem [dk](#) barefoot_boomer That is a good beard 🙄

[hoperevolution1917](#) God [dk](#) bless you 🙄 [DKDE](#) 🙄

[masters_of_classics](#) 🙄🙄🙄

Drømmer androider om elektriske får?

Af Phillip K. Dick

LÆSER

Det er bogen, som filmen "Blade Runner" er baseret på, hvilket er en af mine yndlingsfilm. Det er en fiktionsroman om en dystopisk fremtid, men den handler i bund og grund om, hvad det vil sige at være menneske.

The Handmaid's Tale

på HBO

SER

Den handler om et dystopisk samfund i fremtidens USA. Jeg synes, det er en god serie med dygtige skuespillere, selv om plottet nogle gange er lidt for forudsigeligt. Den føles relevant for vores eget samfund.

AMRAP mentality

podcast med Jason Khalipa

HØRER

Det er en podcast med crossfitteren Jason Khalipa, som jeg synes har et super fedt mindset. Han taler med nogle personer, som jeg ser op til i forbindelse med træning, og giver et indblik i deres liv og tilgang til træning.

Anderssergent
Flyvestation Karup

UDPLUK AF UDDANNELSER DU KAN SØGE NU

- Specialstyrker.
- Er du militært ansat med en ambition om at blive officer? Ansøg den interne vej til officersuddannelserne i alle tre værn.

Læs mere på karriere.forsvaret.dk

Følg Forsvarets uddannelser på

NÅR GÅTUREN BLIVER EN LIVSSTIL

At marchere er noget af det første, en soldat lærer, og for nogle hænger den militære disciplin ved og bliver en livsstil.

Foto: Astrid Høeg

AF MICHAEL AAGAARD JENSEN

MARCH Ømme fødder, vabler, kulde og trætte ben. March er en del af de militære færdigheder. En soldat skal kunne flytte sig selv og sit udstyr fra A til B. Marchen er derfor en grunddisciplin, en rekrut lærer som noget af det første i sin militære karriere. Men for nogle bliver marchen mere end bare endnu en gåtur i regnen med tung rygsæk, der bare skal overstås.

"Jeg fik smag for det i Hæren. Jeg var ung reserveofficer i Livgarden, og hvis der var noget, der glimtede af guld, som jeg også måtte sætte på uniformen, så ville jeg have det. Derfor tilmeldte jeg mig Nijmegenmarchen," fortæller Thorbjørn Hein, orlogskaptajn af reserven og kommunikationskonsulent ved InterForce.

Han fik sin medalje, men han stoppede ikke med at marchere, da den først var i hus. Der var mere i det. Så meget, at Thorbjørn Hein nu har gået verdens længste (over 160 kilometer lang) og mest berømte march, Nijmegen, 17 gange. To af gangene gik han først hele vejen til Holland, hvor marchen foregår.

"Det er godt kammeratskab og en fest. Jeg bliver ved, fordi man opbygger venskaber med en hel masse mennesker, som man ofte kun ser i den sammenhæng. Det er et helt miljø i sig selv. Der er også flotte naturoplevelser, men primært er det godt selskab," fortæller han.

Præstationen i at gå den store march i

Holland og en medalje til uniformen var også den drivende kraft for signalofficer ved Hjemmeværnet Michael Haahr Thyregod, da han i 1993 gik sin første march. Han kendte folk, der trænede op til Nijmegen, og begyndte at træne med. Efter at have trænet med nogle gange fik han mod på udfordringen med fire dages march i Holland.

"Første gang oplever de fleste, at det her er rigtig hårdt psykisk. Man går i otte timer hver dag og har ondt i fødderne og tænker 'kommer vi aldrig i mål?' Men så har man kammeratskabet. Der er altid nogen på holdet, der har gået før, og som kan sørge for, at man er med og hænger i," fortæller han.

En subkultur

Nijmegenmarchen er for mange den ultimative march. Fire dage. Over 160 kilometer. 40.000 deltagere fra over 30 lande. Omkring 500 danskere fra Beredskabet, Hæren, Søværnet, Flyvevåbnet og reservestyrken, det vil sige Hjemmeværnet og Forsvarets reservister. Det er nogle af de ting, der er med til at gøre, at dagene i juli omkring den hollandske by af samme navn er hellige for mange. For nogen er Nijmegen den eneste march, de går ud over træningsmarch, men for en mindre gruppe er det bestemt ikke.

"Marchmiljøet er en subkultur. Og hvis man begynder at komme til flere marcher, så er der vel 100 mennesker i Danmark, som man kommer til at se igen og igen. Mange er fra Forsvaret og Hjemmeværnet, men der er også civile," fortæller

Thorbjørn Hein.

Dem er Michael Haahr Thyregod også en del af, en "marchmutant", som yngre deltagere venligt kalder ham. Han går omkring otte større marcher plus trænings-ture om året. Senest er han selv begyndt at arrangere mindre marcher på 30 kilometer. For de to marcherende er det det sociale aspekt, der adskiller sig fra andre sportsgrene. For marchen har et element, der gør den ekstra social.

"Jeg tror, march har den fordel, at selv om du yder noget fysisk, så kan du stadigvæk gå og snakke sammen. Jeg har også prøvet både natligt og almindeligt orienteringsløb. Det er meget sjovt, men det er lidt ensomt alligevel, selv om der er en del andre derude. For man møder dem jo ikke. Hvis march var meget individuelt, så havde det ikke bidt sig fast i mig," fortæller Michael Haahr Thyregod.

Det samme gælder for Thorbjørn Hein.

"Selvfølgelig er der perioder, hvor man ikke taler så meget, men jeg har gået fra København til Nijmegen. Det tog 16 dage, og alligevel viste det sig, at vi blev ved med at have noget at sludre om," fortæller han.

Mødes på tværs af rang

Efter en hård dag på landevejene i Holland mødes soldater efterfølgende i afslappet lag i teltene i en lejr, hvor der kun er militærfolk. Det er tilladt at drikke øl, selv om man er i uniform. Soldater fra de 30 nationer, der deltager, har mulighed for at knytte nye relationer og netværk.

"March er en glimrende måde at møde folk på på tværs af ikke alene værn, men også stillinger og grader. For eksempel Nijmegenmarchen i 2018. Der var den yngste deltager en fra Hjemmeværnet på omkring 18, og så var der også den trestjernede general Michael Lollesgaard (se i øvrigt interview med Lollesgaard på side 29 i avisen, *red.*). Det er ikke så mange steder, du bliver blandet på den måde i Forsvaret, både fastansatte og reservestyrken imellem, men også udadtil til i forhold til andre lande. Der opstår mange venskaber til sådan en march, og med fremtidens øgede brug af reservestyrken er det en ekstra bonus med det netværk," fortæller Thorbjørn Hein. Michael Haahr Thyregod har fået venner i Forsvaret, som han aldrig ville have fået, hvis han ikke havde gået march og var faldet i snak med dem. For Thorbjørn Hein har march været med til at befri ham fra nogle fordomme.

"For mig konkret har det betydet, at jeg har ændret mig fra at være en lidt arrogant hærpremierløjtnant, som måske så lidt ned på det der Hjemmeværn. Det var de der tykke trafikveste, som jeg ikke kunne se mig selv som en del af. Men ti år efter, da jeg kom hjem fra Afghanistan anden gang, gik jeg ned og meldte mig ind i Hjemmeværnet. For nu havde jeg mødt så mange fornuftige mennesker fra Hjemmeværnet igennem de marcher, at det var gået op for mig, at det slet ikke var så ringe," siger han. ■

KOMMENTAR

Foto: Privat

På togt langs Grønlands kyst med 'Vædderen'

"Du vil komme til et land, der er helt hvidt, og du bliver gammel," sagde en spåmand i 1894 til min farfar, Ejnar Mikkelsen, da han som 14-årig sejlede på Sydhavet. Spådommen gik i opfyldelse: Ejnar Mikkelsen kom til et helt hvidt land, og han blev gammel. I september 2018 var jeg så privilegeret, at jeg fik mulighed for at deltage i et togt med "Vædderen" langs Grønlands nordøstlige kyst, og kom dermed til de hvide områder, som Ejnar Mikkelsen var spået, han skulle komme til.

Formålet med "Vædderens" togt i 2018 var blandt andet at udlægge depoter for Siriuspatruljen samt opsamle en række sonar-bøjer for Grønlands Naturinstitut. Endvidere var der om bord en lille gruppe, der skulle indsamle baggrundsmateriale til en filmatisering af Ejnar Mikkelsens bog "Farlig tomandsfærd". Bogen omhandler Ejnar Mikkelsen og Iver Iversens umenneskelige strabadser på Grønlands nordøst kyst 1909-1912, mens de ledte efter dagbøger og journaler fra Danmark-ekspeditionen. I forbindelse med depotudlægningen i 2018 fløj skibets helikopter til øen Shannon, hvor den sagnomspundne "Alabama-hytte" ligger på en forblæst klippe ud mod det isfyldte hav. I denne menneskefjendske ødemarke tilbragte Ejnar Mikkelsen og Iver Iversen tre år, inden de blev undsat af en norsk sælfanger. Hytten var oprindeligt bygget af vragester og blev restaureret af Nanok (Nordøstgrønlandsk Kompagni Nanok er en privat, frivillig, nonprofit organisation) i 2016, men en dør og et navnebræt manglede. Det klarede "Vædderens" dygtige tømrer Morten, så nu er hytten klar til at modstå vind og vejr i yderligere 100 år.

Jeg har tidligere sejlet med Forsvarets skibe i Grønland, og hver gang er det en oplevelse at være om bord. Togtet med "Vædderen" var ingen undtagelse. Livet om bord er underlagt klare rutiner, og alle udviser en stor velvilje til at få daglige gøremål til at fungere optimalt – men der udvises også en stor velvilje og imødekommenthed over for os, som ikke tilhører skibets faste besætning.

Der er en særlig stemning på broen, når der sejles i isfyldt farvand, og skibet kommer tæt på isbjørne og hvalrosser. Så er alle mand på dæk. Også natterne på broen er specielle. Der er så stille, og kun kontrolpanelernes røde lys gløder, mens kystens mørke silhuetter tegner sig mod nattehimmelen. Det er også en herlig oplevelse at være med på helikopterflyvninger. Forberedelserne er omfattende, da sikkerheden skal være i top. Men når helikopteren endelig letter og slår et slag rundt om skibet, så er det som at se ned på jordkloden fra verdensrummet. Derved ligger skibet, som under de lange togter udgør hele den verden, man med glæde og tryghed færdes i.

Under togtet nåede "Vædderen" langt mod nord, hvor et Siriusdepot skulle udlægges. Dette gav en enestående mulighed for at besøge Lambert Land, som Jørgen Brønlund fra Danmark-ekspeditionen i 1907 stred sig frem til gennem mørke og kulde, efter hans to rejsefæller var døde. Brønlund nåede Lambert Land, hvor han lagde nogle optegnelser i et depot, inden han døde af udmattelse og forfrysninger. Det var en overvældende oplevelse at lande med helikopter på dette sted og fornemme storheden i dette øde og golde landskab, der rummer så mange historier om ukueligt mod, armod og drivkraft i forbindelse med udforskningen af ukendte polarområder.

Togtet med "Vædderen" i 2018 var en fantastisk oplevelse, og jeg overbringer hele besætningen og Arktisk Kommando min bedste tak for den enestående rejse. ■

Naja Mikkelsen

Einar Mikkelsens barnebarn og Adjungeret seniorforsker ved GEUS, De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele Forsvaret laver? I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du sender stafetten videre.

SKREE SKYDER MED HELT ANDEN KALIBER END ANDRE SOLDATER

Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste

At være fotograf ved Flyvevåbnets Fototjeneste er muligvis et af de mest varierende jobs i hele Forsvaret. De er med ude for at skyde de bedste billeder, uanset om det er i flyhangaren eller Afghanistans ørken.

AF MARTIN SCHMIDT JØRGENSEN /FKO

FOTOGRAFERING

Når flyverspecialist Skree er på opgave, medbringer han et helt anden våben end de andre soldater. Men selv om hans skud ikke er farlige, så er han stadigvæk med ude, hvor faren lurar. For som fotograf ved Flyvevåbnets Fototjeneste skal man mere end blot at dukke op til parader og skyde nogle billeder hist og her. Det indebærer også at hænge halvvejs ude af en helikopter i 13.000 fods højde for at tage oversigtsbilleder af Flyvestationerne til Brand og Redning. Det indebærer også at bruge timevis i hangarerne på at tage billeder af flystel og cockpits til undervisningsbrug, men det indebærer også, at man bliver udsendt til missionsområder for at forevige opgaveløsningen. Med andre ord er viften med opgaver uendeligt bred.

"Det er jo netop den skiftende hverdag, der gør det sjovt. Jeg har 25-års jubilæum næste år i Forsvaret, heraf 24 år i fototjenesten, og jeg har ikke haft en eneste dag, hvor jeg har tænkt, at jeg ikke gider på arbejde. Det er der ikke mange, der kan sige, så jeg vil mene, at jeg har ramt den rigtige hylde," siger flyverspecialist Skree, der er fotograf ved Flyvevåbnets Fototjeneste på Air Transport Wing i Aalborg.

Det kan ofte være svært at forestille sig, hvor mange kræfter og hvor meget arbejde der ligger bag et billede. Nogle billeder er taget uden det store besvær, men når man er fotograf i Flyvevåbnets Fototjeneste, er det ofte nødvendigt at presse sig selv for at få de bedste billeder med hjem. Det oplevede Skree, da han var udsendt til Afghanistan i 2015.

"På et tidspunkt fløj jeg med i en tysk CH-53-helikopter for at tage billeder af den danske EH-101. Det var en hård flyvetur. Ikke på grund af trusler, men på grund af måden, de fløj på. Vi landede ude i ørkenen, hvor jeg skulle løbe ud og lave nogle billeder af soldater, der løb omkring den danske 101'er, og så

skulle vi i luften igen og flyve rundtomkring og lave nogle flere billeder. Jeg var så dehydreret bagefter, fordi der var så varmt. Det var en stor udfordring, men vi fik nogle unikke billeder," fortæller Skree.

Den skiftende hverdag og brede palet af opgaver betyder også, at man hurtigt kan gå fra den ene ekstrem til den anden. Og i den stik modsatte ende af skalaen erindrer Skree en tur til Grønland nogle år forinden, hvor de plus 40 grader i Afghanistan var skiftet ud med minus 40 grader.

"Jeg var med i Grønland for at dække en øvelse, hvor der en nat var minus 45 grader. Jeg lå inde i instruktørernes iglo, da der pludselig kom nordlys. Det blæste vanvittigt meget den nat, og nordlyset kom og gik hele tiden, så jeg gik rundt i lidt tid og forsøgte at fange det gode billede, men mine tæer frøs til is næsten lige med det samme. Jeg havde kun været derude i en lille halv time, før jeg blev bange for, at jeg havde fået forfrysninger, så jeg måtte simpelthen gå ind i varmen igen for en stund," fortæller Skree.

Fotograferne ved Flyvevåbnets Fototjeneste er fordelt med tre mand på Air Transport Wing i Aalborg, syv mand på Helicopter Wing Karup og to mand på Fighter Wing Skrydstруп. I samarbejde løser de en masse opgaver, der både er bestillingsarbejde fra forskellige enheder, og begivenheder, hvor de selv ser en mulighed for at få det gode billede. Og som noget forholdsvis nyt har de ved Flyvevåbnets Fototjeneste fået tilladelse til at flyve med drone. En mulighed, der åbner for helt andre billeder.

"Vi fik den første drone for et års tid siden, så det er stadig en ny verden, men det giver nogle helt andre muligheder og perspektiver. Eksempelvis har jeg en kollega, der lavede nogle optagelser i Oksbøl, hvor F-16 smider bomber. I de optagelser kan man i slowmotion se bomben gå igennem en bil. Det har vi jo aldrig nogensinde haft mulighed for at lave før," siger Skree. ■

SKREE SPØRGER:

Hvad laver en C-130J-loadmaster?

PROFILER

MICHAEL LOLLESGAARD

Generalløjtnant

Udsendt til Yemen som chef for FN's politiske mission i landet, UNMHA, fra februar 2019 og seks måneder frem.

Danmarks militære repræsentant til NATO og EU.

Tidligere styrkechef for FN-missionen MINUSMA i det vestafrikanske land Mali (2015-2016).

Generalløtnant Michael Anker Lollesgaard. mødes med FN's generalsekretær António Guterres (højre). Foto: UN Photo/Evan Schneider

MØDER PÅ TVÆRS AF EN FRONTLINJE

Generalløjtnant Michael Lollesgaard er netop blevet udsendt som chef for FN's nye politiske mission i Yemen. Missionen skal sørge for, at våbenhvileaftalen mellem de stridende parter overholdes, så vigtig nødhjælp kan komme frem til befolkningen.

AF EMMA KIRKETERP / FKO

YEMEN Det gik stærkt, fragegeneralløjtnant Michael Lollesgaard fik beskeden om, at FN så ham som chef for den nye politiske mission i det krigsramte land Yemen, til han befandt sig i havnebyen Hudaydah. Otte dage gik der for at være helt præcis.

Da Michael Lollesgaard ankom til Yemen, landede han i Sana'a. Byen er kontrolleret af houthierne, som gjorde oprør mod regeringen i 2014. Fra Sana'a kørte han gennem det bjergrige landskab i konvoj videre til havnebyen Hudaydah, der ligger i det vestlige Yemen ud til Det Røde Hav.

"Det var jo en enormt flot tur gennem bjergene. Men det er tydeligt, at det er et land, der er meget præget af, at der har været kampe i mange år. På vejen er der mange checkpoints med houthi-soldater, der sikrer, at adgangen til Sana'a er kontrolleret," siger Michael Lollesgaard på en skrattende telefonforbindelse fra den yemenitiske havneby.

"Det er jo derfor, vi er her. For at forbedre betingelserne for be-

folkningen, så de ikke sult, og så vi får kamphandlingerne til at stoppe."

Ankommet til Hudaydah var det lige til sagen og i gang med arbejdet: én times overdragelse med forgænger og så overtage det møde, som forgænger var midt i.

Overvåge våbenhvile

Opgaven, som generalløjtnant Michael Lollesgaard er sat på, er hovedsageligt en humanitær opgave. Han skal overvåge den våbenhvile- og tilbagetrækningsaftale, der kom i stand mellem de stridende parter – den yemenitiske regering og houthi-oprørerne – under et møde i Sverige i december sidste år.

"Det var første gang i flere år, at parterne havde siddet ved samme bord, så det var en stor ting, at man fik dem sat sammen og fik lavet denne aftale," siger Michael Lollesgaard.

Efter topmødet blev den politiske mission, som Michael Lollesgaard er chef for, oprettet. Det fulde navn er United Nations Mission to support the Hudaydah Agreement (UNMHA). Efter aftale med de stridende parter i Yemen

er FN-observatorerne og de øvrige i missionen civile og ubevæbnede. Det er første gang, Forsvaret bidrager til en mission i Yemen, der har været ramt af borgerkrig i snart fire år. FN kalder konflikten i Yemen for verdens største humanitære katastrofe og anslår, at 22 millioner mennesker har brug for nødhjælp. Det svarer til tre fjerdedele af landets befolkning.

"I forhold til at få nødhjælp ind er Hudaydah i den vestlige del af Yemen helt afgørende. Derfor lavede FN i slutningen af december en aftale mellem houthierne og den yemenitiske regering, om en våbenhvile i det område, således at man kunne få humanitær støtte ind igennem havnen og videre ind i landet," forklarer Michael Lollesgaard.

For at det kan lykkes, skal de stridende parter trække deres soldater væk fra byen. Og det er noget af det, Michael Lollesgaard skal være med til at sikre som leder af den såkaldte redeployeringskoordinationskomité (RCC).

Adgang til kornlager

Da Forsvarsavisen taler med ham,

har Michael Lollesgaard været i missionsområdet i 10 dage. Dagen efter skal det fjerde møde, siden UNMHA blev oprettet i december, afholdes mellem houthierne og regeringsparterne.

"Det er jo ikke sådan, at vi bare lige mødes. Der er jo en frontlinje," konstaterer Michael Lollesgaard.

"Sikkerhedsmæssigt er der en masse ting, der skal foregå, for at vi kan mødes. Først skal parterne rydde deres minefelter. Derefter krydser jeg fronten for at hente regeringsparterne for så at køre tilbage til et houthi-kontrolleret område med dem. Derfra er det houthierne, der varetager sikkerheden for selve mødet."

Håbet for det fjerde møde er, at der bliver skabt adgang til et af de fødevarerlagre, der indeholder 50.000 tons korn – nok til at brødføde tre millioner yemenitter i en måned – således at det kan blive fordelt til den fejlernærede og sultende befolkning.

"Kornlageret har ligget lige på frontlinjen, og der bliver forhandlet om det i øjeblikket, så vi kan få adgang til det," siger Michael Lollesgaard.

Han oplyser efterfølgende, at det på det fjerde møde lykkedes at aftale omstændighederne for første fase af aftalen, hvilket indebærer tilbagetrækning fra havnene og oprettelse af en humanitær korridor til kornlageret.

Mistillid mellem parter

Fra 2015 til 2016 var Michael Lollesgaard styrkechef for FN's mission i det vestafrikanske land Mali. Her skulle han også overvåge en våbenhvileaftale mellem bevæbnede grupper og regeringen.

Så det er en erfaren officer, der er ankommet til Yemen og skal få den yemenitiske regering og houthierne til at mødes og indgå kompromiser. En vanskelig opgave, når de har bekæmpet hinanden i flere år.

"Der er ikke tiltro mellem parterne, så der er stadig overtrædelser af våbenhvilen. Mens vi sidder og forhandler på et skib eller på et hotel, kan vi høre mange artilleriredslag rundtom i byen, hvor de stadig udveksler ild. Det giver det et lidt surrealistisk præg at sidde og lave disse forhandlinger," siger Michael Lollesgaard. ■

INTERVIEW

”Feedback er springbrættet til al udvikling”

Reserveofficer Mikkel Norqvist og hans kollegaer i virksomheden Feedwork blev frustrerede over den manglende feedback-kultur i det civile. Nu har de gjort det til en forretning at udbrede deres viden fra Forsvaret.

AF MICHAEL ØRTZ CHRISTIANSEN / FOTO: SARA SKYTTE

IVÆRKSÆTTER ”Du ved jo godt, at vi ikke kan tale hårdt til vores ansatte her, ligesom man gør i Forsvaret.”

Den kommentar hører 28-årige Mikkel Norqvist fra flere af de kunder, han besøger. Sammen med kollegaen Morten Melby satte han sig i 2016 for, at feedbackkulturen fra Forsvaret skal udbredes til det civile erhvervsliv. Derfor stiftede de to reserveofficerer, der begge kommer fra Flyvevåbnet, virksomheden Feedwork. Siden er firmaet blevet endnu en reserveofficer rigere, nemlig Jonas Kaagaard Bro, der har en fortid i Hæren.

Feedwork kontakter ledere i det civile erhvervsliv for at fortælle dem, at de har noget at lære fra Forsvaret – og fra landsholdet i militær femkamp, hvor de tre også har en fælles fortid – når det kommer til at give medarbejderne feedback.

”Vi bliver ofte mødt med skepsis,” siger Mikkel Norqvist.

Og, som det fremgår af citatet i toppen af denne artikel, åbenbart også med en forventning om, at befalingsmænd bruger store bogstaver, når de fortæller underordnede, hvor forbedringsmulighederne ligger.

”Vi kommer ikke ud og sælger eksercits og små retningslinjer som ’giv agt’, men vi bruger det, som Forsvaret er rigtig gode til. Og det er blandt andet træningen af feedback og den strukturerede måde, som man giver feedback på i Forsvaret. Så krydrer vi det med noget af det, som man er bedre til i det civile erhvervsliv end i Forsvaret,” siger Mikkel Norqvist.

Den sidste del gemmer vi lidt. For det er ikke mangler i Forsvaret, der er fundamentet for Feedwork.

Ingen feedback

Da Mikkel Norqvist og Morten Melby forlod Flyvevåbnet til fordel for ”civil slinger”, så de derimod en markant mangel.

”Vi kom ud på den anden side af hegnet og så, at der var en mangel på udvikling,” siger Mikkel Norqvist.

Morten Melby var begyndt at studere på Danmarks Tekniske Universitet (DTU), og Mikkel Norqvist havde fået en stilling som salgstræner og butikschef i Stadium, der sælger sportstøj og -udstyr.

”Når jeg havde været ude og undervise eller tale om ledelse med butikscheferne, så

skete resultaterne, når jeg var kørt. Jeg så ikke resultaterne, og jeg havde heller ikke en leder, der meldte tilbage, når noget gik godt eller skidt. Jeg havde kun mine egne refleksioner på, om jeg gjorde et godt stykke arbejde,” siger Mikkel Norqvist.

Også Morten Melby var frustreret over den manglende feedbackkultur, og han tog sin frustration med til sin tidligere kollega fra Flyvevåbnet.

”Han fik ingen kommentarer til karaktererne og måtte selv reflektere over, hvad han skulle gøre for at forbedre sig,” fortæller Mikkel Norqvist, der kom direkte fra en kultur, hvor der var daglig fokus på evaluering og udvikling.

Den opadgående feedback er helt klart noget af det, som Forsvaret har de største udfordringer med.

Mikkel Norqvist

”I Forsvaret sad der altid en ligestillet eller overordnet klar med feedback, når jeg havde undervist eller lavet en opgave. Der fik jeg feedback flere gange om dagen. I det civile var der måske kun tid til et struktureret møde en gang om måneden.”

Skal I ikke træne?

De to reserveofficerer brugte derefter et halvt år på at finde ud af, om det er en generel ting uden for Forsvaret, at man ikke bruger tid på at give sine medarbejdere eller studerende hyppig feedback. Og om man heller ikke over sig i at give feedback. Konklusionen blev:

”Villigheden til regelmæssigt at sætte tid af til at træne feedback og lære af sine egne fejl i den måde, man giver feedback på, er der ikke. Den største fejl, jeg ser, er, at virksomhederne ikke følger op på det, når de forsøger at få gang i en feedbackkultur,” siger Mikkel Norqvist.

”Du får ikke fornyet dine kompetencer i det civile erhvervsliv særlig meget. Man går måske til et foredrag og får måske lidt inspiration, men du kommer ikke videre i den læring, når du ikke fortsætter med at træne det, du skal lære,” fortsætter han.

Den varme stol

Det er lige præcis den del, der gælder træningen af feedback, at det civile erhvervsliv kan lære noget fra Forsvaret, mener Mikkel Norqvist.

”Når vi fremlagde noget på sergentskolen, blev vi sat i den varme stol foran alle de andre elever, der gav feedback, uden vi måtte forsvare os selv. Vi måtte kun nikke og skrive deres kritik ned. Og dem, der gav feedbacken, fik nogle rammer for, hvad de skulle gøre. Vi trænede det hver dag.”

”Træningskampe er væsentlige for, at vi kan præstere i kamp. Det er også en af mest væsentlige ting, når vi ser på, hvad Forsvaret og elitesportsmiljøer kan, som det civile erhvervsliv ikke rigtig har opsnappet endnu.”

Derfor tager Mikkel Norqvist og de andre Feedwork-medlemmer flere af de feedback-værktøjer, som de har fået i Forsvaret, med ud til deres kunder på den anden side af hegnet.

De kommer med den samme strukturerede tilgang til opgaven, som de har lært i Forsvaret. Det gør de, fordi de tror fuldt og fast på, at ledere i det civile har meget at lære fra Forsvaret i forhold til feedback-kultur. Og fordi de tror på, at god feedback bringer både leder og medarbejder tættere på målet – hvad det end må være.

”Feedback er springbrættet til al udvikling. Vi har brug for konstant udvikling, men mest af alt for at finde et mål med, hvorfor vi gør, som vi gør,” mener Mikkel Norqvist.

I øjenhøjde

Rent faktisk burde man ifølge reserveofficeren sætte feedback på skoleskemaet. For det drejer sig også om helt grundlæggende menneskelige egenskaber.

”I takt med at vi bliver mere digitale, mister vi sociale egenskaber. Og det er jo det, feedback handler om. At vi kan se hinanden i øjnene og være nysgerrige på hinandens udvikling og derigennem komme med forslag til, hvordan vi kan forbedre os hver især,” siger Mikkel Norqvist.

Og så kommer vi til det punkt, hvor Forsvaret – ifølge den ene af de to Feedwork-stiftere – kan lære noget af det civile erhvervs-

liv, hvor man ikke skeler lige så meget til titel, når der deles ris og ros ud.

”En af de store hæmsko i Forsvaret har langt hen ad vejen været, at man ikke har kunnet give feedback til overordnede alene af den årsag, at de har mere på skuldrene,” siger Mikkel Norqvist.

”Den opadgående feedback er helt klart noget af det, som Forsvaret har de største udfordringer med,” understreger han. ■

MIKKEL NORQVIST

2016-nu:
Stifter og ejer af Feedwork

2014-2016:
Butikschef og salgstræner i Stadium med ansvar for 35 medarbejdere.

2014-nu:
Aktiv reservist og tilknyttet som premierløjtnant ved Flyvevåbnets reserve hos AFTC (det nuværende Operations Support Wing).

2014:
Delingsfører for et hold værnepligtige i Hæren.

2013-2016:
Landsholdet i militær femkamp.

2013:
Delingsfører for en af de fire delinger i Flyvevåbnets FBU-kompagni.

2013:
Reserveofficersuddannelse i Oksbøl.

2012:
Begyndte på sergentskolen i Flyvevåbnet i Karup som reserveofficers-aspirant.

2011:
Værnepligtig hos Garderhusregimentet i Slagelse.

EN ANDEN VERDEN

MILITÆR GENOPSTANDELSE

Slesvigske Fodregiment, Danske Artilleriregiment og 3. Eskadre. Flere enheder, der tidligere er nedlagt, ser nu igen dagens lys som følge af dette forsvarsforlig. Både i Danmark og i Europa er nedlagte enheder, der gør comeback, et velkendt fænomen – ja selv Den Kongelige Livgarde har været nedlagt i en kort periode.

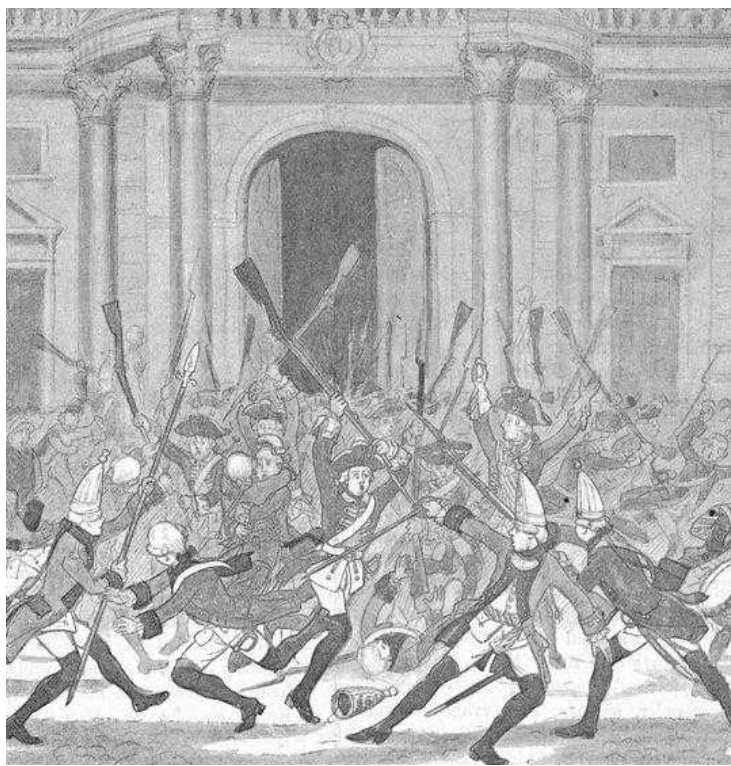

Foto: Livgardens Historiske Samling

STRUENSEE NEDLAGDE LIVGARDEN

Den Kongelige Livgarde kan føre sin historie helt tilbage til 1658, men det traditionsrige regiment har faktisk været nedlagt i omtrent 30 dage fra 21. december 1771 til 20. januar 1772. En af Kong Christian den 7.'s livlæge Johann Friedrich Struensees 2.000 kabinetsordrer var opløsningen af Den Kongelige Livgarde. Livlægen havde fra december 1770 via sin indflydelse på den sindssyge konge og en affære med Dronningen fået justeret regeringen sådan, at han bare skulle have Kongens underskrift for at kunne indføre nye love og reformer. På det militære område var Struensee inspireret af franskmændene, feltmarskal

Jean Claude Louis de Saint-Germain, der i 1761 var blevet ansat i Danmark for at reformere Hæren, der på grund af den lange fredsperiode siden Den Store Nordiske Krig (1700-1720), ikke var fulgt med i den militære udvikling. I et ikke gennemført hær-reformforslag fra Saint-Germain anbefalede franskmændene, at man kunne skaffe midler til reformerne ved at nedlægge Den Kongelige Livgarde til Fods og til Hest, da han mente, at det kun var paraderegimenter uden militær værdi. Da Struensee i december 1771 sløjfede Den Kongelige Livgarde til Fods førte det til den såkaldte "juleaftensfejde". Garderne,

der stod ved Christiansborg, nægtede at lade sig afløse af grenadere (soldater) fra Falsterske Fodregiment, og de to regiments soldater kom op at slås. Desuden samlede Den Kongelige Livgarde sig i protest og marcherede til Frederiksberg Slot for at overtale Struensee til at ændre beslutningen. Det lykkedes Struensee at ride stormen af ved at gå i dialog med officererne. Beslutningen var upopulær i befolkningen, fordi Den Kongelige Livgarde i modsætning til resten af Hæren udelukkende bestod af soldater hvervet i Danmark-Norge, mens resten af regimenterne som regel hentede deres soldater fra Tyskland. Mange anså

det som en endnu stærkere "fortyskning" af Hæren at nedlægge det eneste rent nationalt hvervede regiment. Officererne fra Den Kongelige Livgarde, der blev forflyttet til andre regimenter, udbredte deres utilfredshed med Struensees regering til andre dele af Hæren. Med udsigt til at Hæren ville bakke dem op, realiserede enkedronning Juliane Marie (Christian 7.'s stedmor) og den tidligere kabinetssekretær Ove Høegh-Guldberg deres kupplaner og væltede Struensee natten mellem 14. og 15. januar 1772. Allerede under en uge efter kuppet genoprettede de nye magthavere Den Kongelige Livgarde til Fods.

GOTLANDS VÆDDER BRØLER IGEN

21. maj 2018 var en stor dag på den svenske ø Gotland i Østersøen. Ved en ceremoni fik regimentschefen oberst Matthias Ardin genudleveret Gotlands Regiments flotte blå fane med den hvide vædder. Også en levende vædder var til stede ved ceremonien, der havde kongelig deltagelse og blev overværet af omkring 1.000 mennesker. Anderledes trist

Foto: Armémuseum

var stemningen 13 år tidligere, da soldaterne på øen markerede regimentets nedlæggelse ved en lignende ceremoni. Sveriges forsvar skulle strømlines til internationale operationer, og der var ikke længere behov for panserregimentet på Gotland. Men på grund af den mere tilspidsede situation i Europa har den svenske regering besluttet at sadle om

og forstærke øens forsvar. Gotlands Regiment P18 skal dels koordinere de militære aktiviteter blandt andet større øvelser på Gotland, men har også Stridsgrupp Gotland under sig, der blandt andet består af et panserskyttekompagni og et kampvognkompagni. Med en svensk enhed kunne man godt forestille sig, at regimentet tidligere i historien havde uddelt

øretæver til den danske hær, men det er ikke tilfældet. Gotlands Regiment P18's historie går ikke længere tilbage end til 1963, hvor Sverige oprettede syv panserbrigader med nye kampvogne, og en række infanteriregimenter blev omdannet til panserregimenter.

Foto: Forsvarsgalleriet

RUSLAND GENOPLIVER GARDEPANSERARMÉ

Den var nazisternes og østeuropæernes skræk, og i november 2014 genaktiverede Ruslands præsident, Vladimir Putin, 1. Gardepanserarmé. Ifølge det russiske militær er arméens opgave at imødegå truslen fra NATO. Det var i 1998 under Boris Jeltsin, at Ruslands væbnede styrker måtte sige farvel til 1. Gardepanserarmé. At genoprette en hel armé med underlagte di-

visioner og brigader er ikke noget, man bare klarer på få måneder, så 1. Gardepanserarmé er stadig under opbygning. P.t. skal arméen være sammensat af et hovedkvarter, en panserdivision og en motorskyttedivision, syv brigader med forskellig specialisering og to regimenter. Det vil sige 35.000-50.000 soldater, 800 kampvogne, 600-800 pansrede infanterikøretø-

jer og 300-400 artilleri af forskellige typer. Det er en ære for en russisk militær enhed at bære navnet "garde". Det indikerer, at det er eliteenhed, der også eksisterede under Sovjetunionen. 1. Gardepanserarmé har en prominent plads i Sovjetunionens militærhistorie. Den var med i nogle af Anden Verdenskrigs mest berømte slag, nemlig ved Kursk i 1943 og Berlin i 1945. Under

Den Kolde Krig var 1. Gardepanserarmé stationeret i DDR og var med til at nedkæmpe det tjekiske forår i 1968. Helt ubesejret er 1. Gardepanserarmé dog ikke, for inden den fik navnet "garde", blev arméen ødelagt under Forsvaret af Stalingrad i 1942, men den blev efterfølgende genopbygget, og i 1944 tildelte Stalin den navnet "1. Gardepanserarmé".